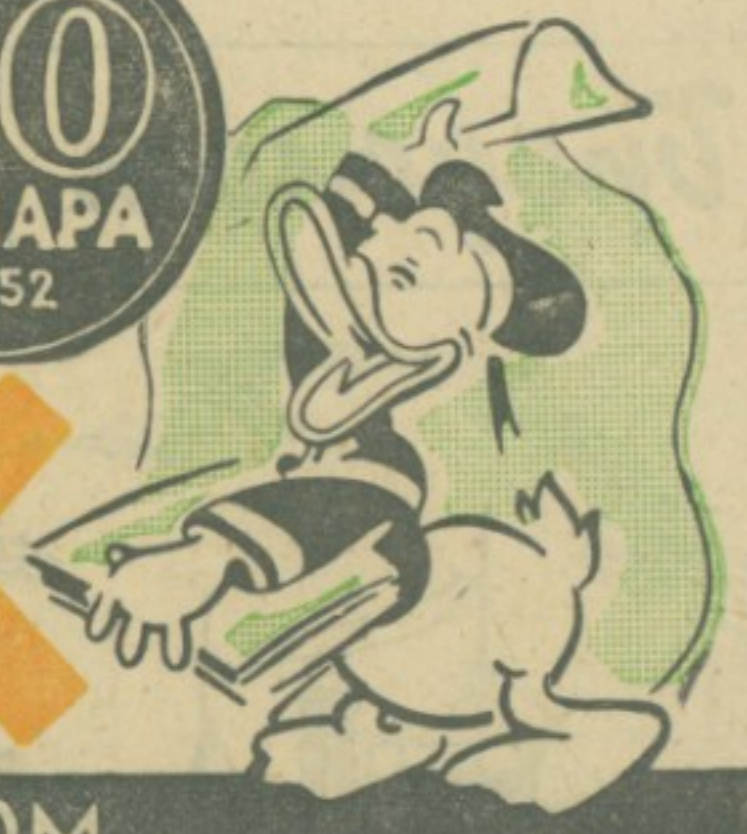

ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК

20
ДИНАРА
1952

Година XXII — Број 467
Субота, 10. децембар 1960.

ИЗЛАЗИ СУБОТОМ

У
ОВОМ
БРОЈУ

ФЛАШ ГОРДОН

ТАКО, И ТО ЗНАТЕ! ЈЕ Л' ВАШ ПРИЈАТЕЉ ПОЛИЦАЈАЦ? ГОВОРИТЕ, МОМЦИ! РЕЦИТЕ МИ ШТА ПОЛИЦИЈА ЗНА... АКО ЖЕЛИТЕ ЛАКУ СМРТ!

ШТА ЈЕ? ШТА ЦЕКАТЕ? КО ВАС ЈЕ УПУТИО ОВАМО? ГОВОРИТЕ, АКО ХОЋЕТЕ ДА ВАС ПОШТЕДИМ МУЦЕНА!

ОРТОА? ОН ВАМ ЈЕ РЕК'О? КАКАВ ОТРОВ? НИКО ГА НИЈЕ ОТРОВАО! РЕК'О ЈЕ ДА МУ ЈЕ ЗЛО И... ИСТРИ'О ЈЕ ОДАЗДЕ! ПАЦОВ! ШТА ВАМ ЈЕ СВЕ ИСПРИЧАО?

ЧУЈТЕ! ЈА ОВДЕ ИМАМ УРАНИЈУМА У МИЛИОНСКОЈ ВРЕДНОСТИ! НЕКУ ДОЗВОЛИТИ ДА ГА ИЗГУБИМ! ЗАТО ГОВОРИТЕ... ШТА ВАМ ЈЕ ОРТО РЕКАО?

ТО НИЈЕ УРАНИЈУМ УКРАЛИ СТЕ ФЛУОРАНИЈУМ КОЈИ ЈЕ ДЕСЕТ ПУТА РАДИОАКТИВНИЈИ! ДРЖИТЕ ГА У ОВОЈ СОБИ... НИЈЕ ЧУДО ШТО ЈЕ ОРТО УМРО!

И МИЛОСТИВО СТЕ ДОШЛИ ДА НАС СПАСЕТЕ ТИ МЕ ШТО ЋЕТЕ ГА ОДНЕТИ? ХА!

ЈА НИСАМ ПОЛИЦАЈАЦ, АНГОРЕ! ЈА САМ ФЛАШ ГОРДОН ЧИЈИ СТЕ БРОД УЗЕЛИ! ПОЛИЦИЈА ЈЕ МЕНЕ УХВАТИЛА... ОД ЊИХ САМ ЧУО ДА ЈЕ ТО ФЛУОРАНИЈУМ!

ОД РАЈТ, МОМЦИ! ДОСТА СТЕ ПРИЧАЛИ НА ПРАЗНО! ВЕЖИТЕ ИХ! ДОЗНАЋЕМО МИ ОД ВАС ШТО ЖЕЛИМО!

УЗМИТЕ ИХ У ОБРАДУ, МОМЦИ! ПРОГОВРИЋЕ ОНИ ПРЕ...

ШТ...? БОМБА СА СУЗВЦЕМ...

БРЗО, ФЛАШЕ! ВРАТА...

ЗА ЊИМА... КХХ... ЗОВИТЕ СТРАЖАРЕ! ЗАТВОРИТЕ СВЕ ИЗЛАЗЕ!

ОБУДА, ФЛАШЕ!
ИДЕМ РЕЈНЕ!

ИЗ НАШИХ КРАЈЕВА — ЧОВЕК КОЈИ ЈЕ ГОВОРИО СА КОЊИМА — ЧЕТИРИ ДАНА У ТАЛАСИМА ПАЦИФИКА — У СЛИЦИ И РЕЧИ — РАЗНЕ ВЕСТИ И ЗАНИМЉИВОСТИ — ТЕЛЕДИРГОВАНА ШТАМПАРИЈА

Т.Б./60

НАСТАВИТЕ СЕ!

Брадалом

ЗБОГ ПАСУЉА

Пре тридесетак година теретни пароброд „Харков“ враћао се с једног дугог путовања носећи у својој утроби само једну врсту товара: пасуљ.

Брод је пловио брзином од дванаест чворова дуж живописне обале Анадолије кад је налетео, недалеко од Истамбула, на један спруд који представља срећу за кријумчаре и несрећу за поштене поморце. Ова незгода не би имала никаквих последица — брод је уз мали потрес

прешао преко спруда и наставио пловидбу — да није било пасуља.

На трупу брода остала је од удара о камење мала пукотина, безопасна али довољна да у једну од просторија у трупу брода вода почне лагано да продири. У нормалним условима, то јест без пасуља, то би свакако био непријатан случај, али не и озбиљан. Вода би напунила ту просторију не продирући у остале јер су оне биле заштићене чврстим металним преградама које су их херметички затварале; брод би

због тога само дубље газио и брзина би му се нешто смањила. Али, у тој просторији налазио се пасуљ...

Напивши се воде, зрна пасуља почела су да бубре и врше притисак на бокове брода. Тешко је замислити колика је снага тог малог зрна кад почне да бубри: кад упије у себе двадесет и пет процената воде пасуљ врши на сва тела која му спречавају бубрење притисак од тридесет килограма на један квадратни сантиметар.

Тај притисак може се упоредити са притиском који трпи труп подморнице кад се налази на три стотине метара испод површине. Међутим, облик и конструкција подморнице омогућају јој да поднесе толики притисак, што се не предвиђа за један брод који плови по површини.

Јасно је да се притисак пасуља на бокове брода могао завршити само катастрофом: брод се просто распао на два дела.

Несрећа се, срећом, на томе завршила. Ослобођен „окова“ пасуљ је потонуо на дно, а делови брода одвојили су се један од другог и, захваљујући својим херметички затвореним просторијама, остали су на површини па су чак, ношени ветром и таласима, наставили да се крећу.

Делови настрадалог брода били су одвучени у Севастопољ где су на једном сувом доку поново састављени. Али, како превлачење оба дела није било извршено истовремено већ у два наврата — најпре део с прамцем, а затим крма — брод је неколико дана „уживао“ глас најдужег брода на свету. Морнари су у шали говорили да је „његов кљун у Севастопољу а његова крма у Истамбулу“.

Брада као украс мушкарца била је још од памтивека подложна несталности моде. И сасвим млади људи носили су браде.

Крајем прошлог века продрла је из Енглеске мода да се мушкарци глатко брију али су понеки носили бркове оштре као четкице за зубе, док се данас опет виђају млади људи с брадама.

Ћуди моде су биле познате

новости и оговарања. Код старих Римљана бријање је завело удружење „Тонсорес“ са Сицилије још 300. године пре наше ере. Војсковођа Сципион Африканац, освајач Картагине, бријао се сваки дан, а на њега су се угледали и други отмени грађани. Та мода је трајала до 130. године пре наше ере када је владао цар Адријан.

Каква је у то време била техника бријања? Без жилета, без електричног апарата,

ру Плинију, „медицински“ са пун начињен од козјег лоја и пепела буковог дрвета, што значи да је садржавао поташу. Може се са сигурношћу тврдити да је такав сапун употребљавао и Цезар приликом бријања.

Из овога би се закључило да је бријање некад био мучан посао за који се тражила вешта рука и скопчан с боловима јер су дуге длаке из браде чупане пинцетом. То сасвим објашњава због чега

БЕЗ ЖИЛЕТА,

БЕЗ ЕЛЕКТРИЧНОГ АПАРАТА...

и у старо доба. Код старих Грка и народа предње Азије веома је била цењена пуна брада, брижљиво наковрчена и намазана. Тек је Александар Велики увео бријање што се види на погрцима из тога времена, као на пример, његовог учитеља Аристотела. Зато је у Грчкој тада велика пажња посвећивана одајама за бријање, које су постале средиште градских

без крема? Бријачи су прављени од камене, фино исковане бронзе и челика. Изгледа да су употребљавана и оштра камена сечива, као на пример, од обсидиана, глатког вулканског минерала. Сапуна је такође било у старо доба, а први су га правили Феничани од природне соде и масти. Гали, чију је земљу освојио Јулије Цезар, имали су, према римском историча-

су људи из нижег staleжа у оно време ишли обрасли у браду.

И тада су већ чињени покушаји да се бријање обавља на лакши начин. Дионизије, тиранин из Сиракузе, у страху од повреде бријачем, дозвољавао је да му се брада пали над угуђеном ватром од орахових љуски.

Постојала је још нека врста хемијског средства које се код народа са Истока још и данас задржало — мешавина слична помади, названа „рузма“, од сумпоровог арсена у праху и калцијумсулф хидрата. Када се лице тиме намаже после неколико минута могу дрвеним штапићем да се истружу длаке и да човек буде глатко обријан. Додуше кад се ова маст дуго употребљава она почне толико да нагриза кожу да доводи до запаљења. Због овога се ова врста бријања није одомаћила у Европи.

Пошто се у еволуцији стално додирује старо и ново, „рузма“ је постала углед за многе неуспеле покушаје справљања паста за бријање, када би сваки апарат постао сувишан, а кожа лица остала нештетна. То би био преокрет у начину бријања, али свакако катастрофалан за индустрију жилета.

ИДУЋЕ ГОДИНЕ

На основу плана који сада изводи „Телефонско-телеграфска компанија“ из Њујорка, у идућој години телефонски разговори међу континентима биће извођени „преко“ ваздуха. Сателити ће обезбедити успостављање телефонских веза микроталасима између појединих континената.

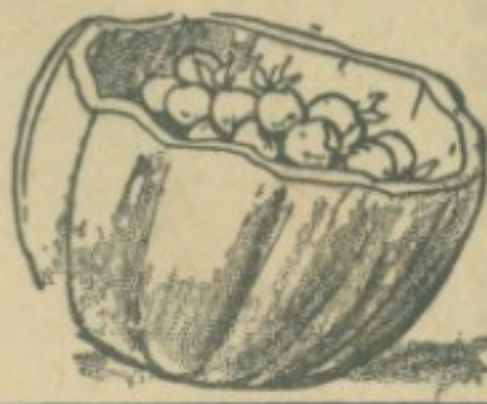
Овакве везе преко мреже вештачких сателита омогућене су на основу резултата добијених са сателита

„Ехо 1“ и „Курир 16“. Извођење овог пројекта ће стајати око пола милијарде марака, а тиме ће се искључити из употребе садашњи телефонски поморски каблови. Први кабл који ће „отићи у пензију“ је онај који спаја Европу и Америку. Преко њега и телефонских канала свакодневно се између Европе и Сједињених Држава обављава око 10.000 разговора.

ДЕВОЈКА КОЈА ЈЕ ОДБАЦИЛА КРАЉА

ПЕРСИЈСКУ ЛЕПОТИЦУ ШАКХИ НЕБАТ ПРОСИЛИ СУ ПЕСНИК ХАФИЗ И КРАЉ ШИРАЗ — ОНА ЈЕ ИЗАБРАЛА ПЕСНИКА И ОДБИЛА КРАЉА!

ТИКВУ

ТЕШКУ 7,5 КГ СА 11 МАЛИХ ТИКВИ КОЈЕ СУ РАСЛЕ У ЊОЈ НАШЛА ЈЕ У СВОМ ВРТУ ЦАДИ ШРЕМ ИЗ СИДНЕЈА (АУСТРАЛИЈА)

Ripley's Вероватни или не!

НАЈСТАРИЈЕ ДРВО У ЕВРОПИ
СТАРИ ТИС У ФОРТИНГАЛУ (ШКОТСКА)
РАСТЕ ВЕК 3.000 ГОДИНА

НАЈКРАЊА РЕКА У ИТАЛИЈИ

ФИЗУМЕЛАТЕ, РЕКА У ВАЛДИНИ ВАРЕНЕ, ДУГА ЈЕ СВЕГА 2444 МЕТРА — У ЊОЈ ИМА ВОДЕ САМО У ПРОЛЕКЕ И ЛЕТО!

НАЈСВИРЕПИЈА ШАЛА У ИСТОРИЈИ!

ПОШТО ЈЕ ЗАУЗЕО ОД КРОТАША ГРАД АНТИОХИЈУ, ЕГИПАТСКИ СУЛТАН

БИБАРС I

ДОЗВОЛИО ЈЕ ЖЕНАМА ЗАРОБЉЕНИХ ФРАНЦУСКИХ ВИТЕЗОВА ДА СЕ, ПРЕ НЕГО ШТО ИХ РАСПРОДА КАО РОБИЊЕ, ОПРОГРЕ ОД МУЖЕВА — НА ТОМ ПОСЛЕДЊЕМ САСТАНКУ ЖЕНЕ СУ НАШЛЕ САМО ОДРУБЉЕНЕ ГЛАВЕ СВОЈИХ МУЖЕВА! (1268)

НЕКЕ ЗРСТЕ СКУША БЕЖИ ОД НЕПРИЈАТЕЉА СКРИВАЈ СЕ ИЗМЕЂУ ПИПАКА МЕДУЗЕ

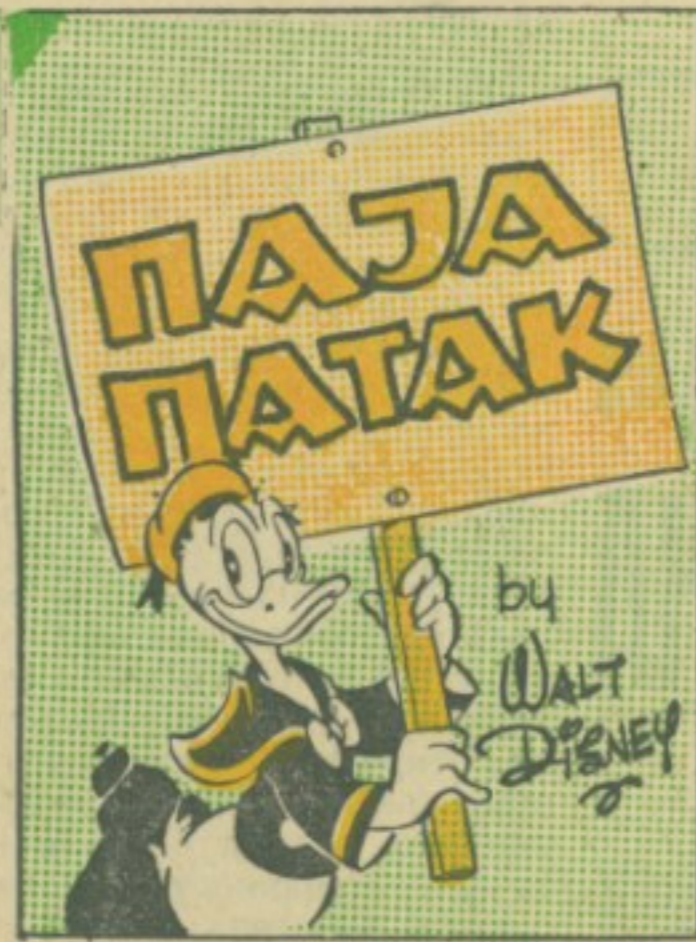
ПИТОМЕ ЈЕГУЉЕ у Златном заливу

Село Катинга које се налази у близини Златног залива представља најновију атракцију за туристе које пут наведе на Нови Зеланд. Ту, на обали једног слатководног језерца они могу да посматрају „масовно храњење“ јегуља које је Маргарет Мак Калем, ћерка једног фармера, припитомила. Довољно је да девојка пукне прстима под водом, па да јегуље похитају својој хранитељици. Њихове ружне главе са отвореним чељустима штрче изнад воде. Неке од јегуља дугачке су преко једног метра, тешке по десет килограма а дебеле као рука. Између њих провлаче се њихове млаве и мање „сестре“ као и сасвим младе јегуље чија тела подсећају на беле, готово провидне траке.

Јегуље нарочито воле једну врсту колача познату по имену фламери; месо, јаја и хлечиће од брашна сагопалме такође радо једу, а за колаче од бадема продрљиво се отимају. Девојка редовно, сваког дана, храни своје питомце. Још као дете Маргарет је остатке с кухње трпезе бацала у језерце које у близини њене куће прави река Анатоки. Временом су се јегуље навикле на њене доласке и нестрпљиво су их очекивале. Пошто са редовним „абонентима“ увек дође и по која нова јегуља, девојка им не даје храну из руке, већ их храни кашиком. Да ово храњење није сасвим безопасно сведочи резак звук који се чује кад као нож оштри зуби јегуља ударе о метал кашике. Маргарет распознаје своје старе и сталне питомце, а и оне њу, и не „буне“ се кад их она руком извади из воде да би их показала радозналим посматрачима.

„Љубав“ јегуља према колачима фламери има природан узрок. Наиме, ови колачи справљају се на Новом Зеланду са додатком једне врсте речних алги на које су јегуље навикле и које вероватно садрже састојке потребне за њихову правилну исхрану.

ТЕЛЕФОНСКЕ ЗАНИМАЉИВОСТИ

Телефонски именици великих градова обично су прилично велике и дебеле књиге. Рекорд међу њима свакако носи телефонски именик Њујорка, тачније речено Манхатана, пословног дела града. Тежак готово три килограма он има 1756 страница. Кажу да је неки човек коме је у јавној телефонској говорници један овакав именик пао на ногу морао неколико дана да одлежи у болници. У Манхатану се просечно сваког дана обави 18,700.000 телефонских разговора. Њујорк има 87.000 јавних теле-

фонских говорница чије апарате дан и ноћ празне 85 службеника. За годину дана из њих се покупи 1,078.740 килограма металног новца.

У музеју у Кептауну постоји нарочита врста телефонске службе. Наиме, испред читавог низа испуњених птица налази се по један телефонски апарат. Кад у који од њих убаците метални новчић и подигнете слушалицу из ње ћете зачути „хаскање“ одго-

варајуће птице: фламинга, пингвина, папагаја...

Америку је почела да о сваја нова мода: зидни телефони који се постављају на пет палчева изнад пода. Разлог: да би се телефонирали или одговорило на телефонски позив треба се сгнути до пода, а то је за Американце, који у већини пате од сувишних килограма, одлична гимнастика.

„Типични“ бројеви телефона у Москви изгледају отприлике овако: 7-33-8865-1234 и те бројеве или треба запамтити или их имати забележене. Јер, телефонски именици не постоје.

У свету телефона увек има нешто ново. Један студент у Сједињеним Америчким Државама изумео је малу направу за „чување нерава“. Наиме кад је број телефона који тражите заузет ова направу узима на себе досадну дужност да уместо вас позива

жељени број све док га не добије о чему извештава звонњем.

Британска пошта горди се својом савесношћу и тачношћу. Међутим, кад се недавно појавио нов телефонски именик за град Единбург показало се да у њега није уведен читав низ претплатника. Министарство пошта, да би обештетило заборављене претплатнике, одлучило је да им бесплатно стави на располагање потребан број дописница како би њима могли да обавесте своје познанике, клијенте и муштерије с бројем свога телефона. Међутим, један од претплатника није био задовољан оваквим решењем. Због тога је у Единбуршким листовима објавио велики оглас и уз њега објавио: „Ова мера министарства пошта мени ништа не помаже: ја сам сопственик погребног предузећа“.

Лин Свонсон, једна љупка

ученица гимназије из Торонта, у Канади, има шареног папагаја кога је назвала Тин. Како је стално стрепела да Тин једног дана не одлута од куће, да се више никад не врати, научила га је да јасно изговара број њеног телефона. Кад је Тин једног јутра заиста „одлуљао“ показало се да су њене мере предострожности биле исправне. Наиме, папагај је слетео на неки балкон на сасвим другом крају града и сместа је стао да „цвркуће“ телефонски број своје господарице. Жена на чији је балкон слетео обавестила је телефоном Свонсонове и Лин је сместа дојурила по свог љубимца. Ова необична прича истинита је у свим појединостима. Њу су недавно објавиле „Телефонске новости“, мали лист који управа пошта у Торонту бесплатно прилаже уз месечне одачне за телефоне.

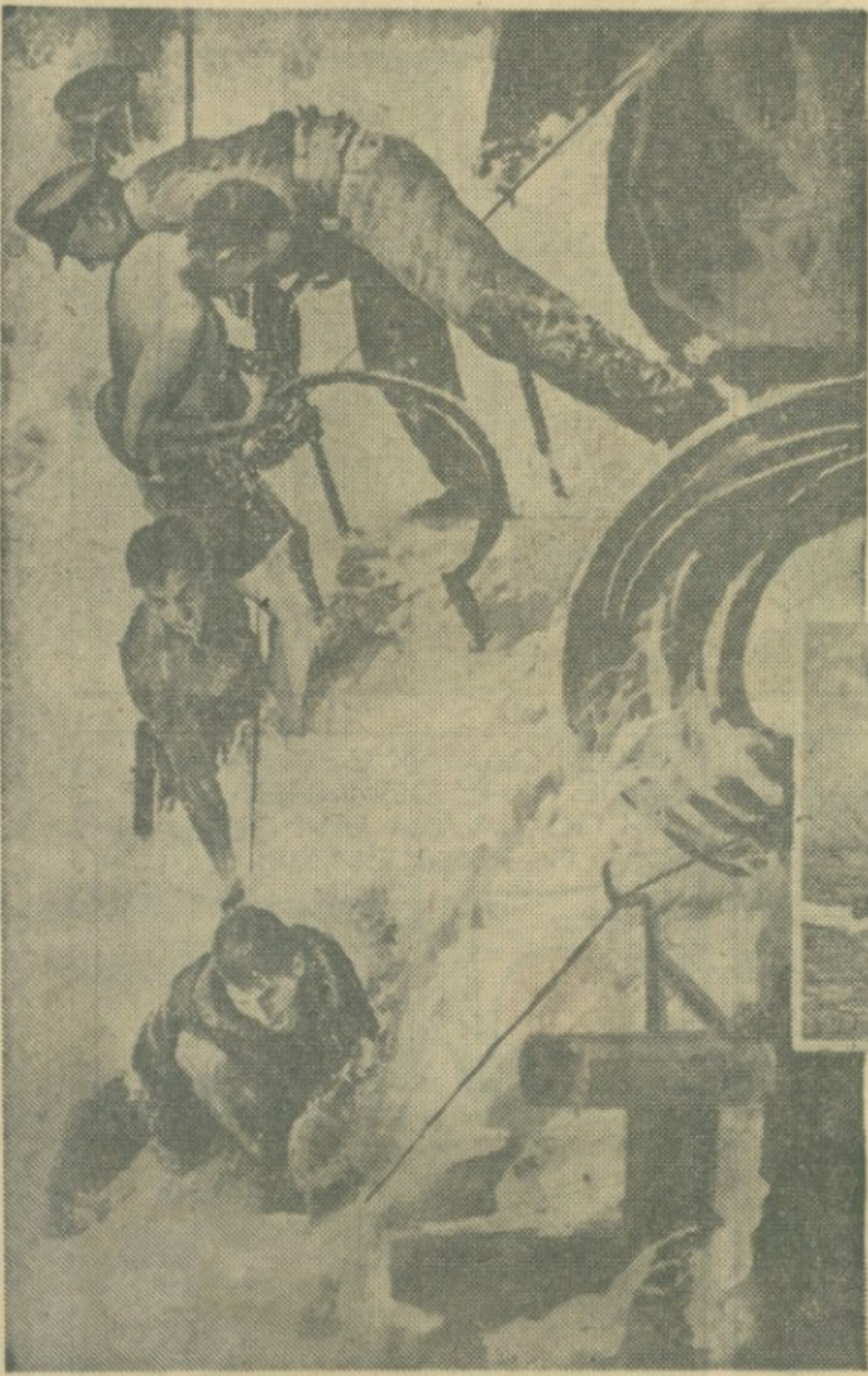
У свету има око 140,000.000 телефонских апарата од којих преко 10,000.000 нису црни, већ у разним бојама: почев од црвених као трешња до плавих као небо.

БЕЗ БЕРНАРДИНАЦА

пси бернардинци су ушли у историју по својим подвизима при спасавању људи које су снег или лавина затрпали. Али изгледа да ће у Алпима та њихова услуга ускоро престати. Подизањем

новог тунела кроз Бренер искључиће се из саобраћаја чувени брениерски прелаз на коме су у току зиме често страдали људи који су једну помоћ могли да очекују од бернардинаца.

800 људи 4 дана У ТАЛАСИМА ПАЦИФИКА

Велике драме

НАЈДРАМАТИЧНИЈА ПОМОРСКА КАТАСТРОФА У ДРУГОМ СВЕТСКОМ РАТУ. — УСЛЕД НИЗА ПРОПУСТА ПРИСТАНИШНЕ СЛУЖБЕ И ИЗВИЈАЧА АМЕРИЧКЕ БАЗЕ 800 ЉУДИ СУ ВИШЕ ОД 100 САТИ УМИРАЛИ У ТАЛАСИМА ТИХОГ ОКЕАНА, НАПАДАНИ ОД АЈКУЛА И БАРАКУДА, ПРЕЖИВИЛИ ПРЕД ЗОРУ У ЛЕДеној ВОДИ.

Месец дана пред крај рата на Далеком истоку јапанска подморница И-58 кренула је на свој последњи задатак под командом капетана корвете Хашимота. У њеној утроби су се налазила шест кајтена, торпеда за људску посаду којима управљају млади фанатични — камиказе.

Истог дана тешка америчка крстарица Индијанополис кренула је из пристаништа у Сан Франциску. Капетан бојног брода Чарлс Батлер Мак Веј, управљао је грдосијом на којој се налазило 1196 људи посаде и тајанствени товар у једном цилиндру 60 сантиметара дугим и пола метра широким. Нико није наслуђивао да се у њему крије маса уранијума 235 који ће послужити као прва атомска бомба. Са Маријанских острва један бомбардер Б-29 је однео и бацити на Хиросиму.

На дан 26. јула Индијанополис је искрцао свој тајанствени товар на острву Тинијан и наставио пут према острву Лејти где је требало да узме учешћа у артиљеријским вежбама. У пролазу је са Гуама команданту Мак Веју саопштено да неће добити пратњу разарача јер више није потребна.

Смртоносни кајтени

Тако је велики брод кренуо 28. јула потпуно усамљен бескрајним Тихим океаном. Расположење у јапанској подморници је у то време било много мрачније. Већ 15 дана су микадови морнари патролирали без успеха. У петак 27. јула угледали су на перископу обрис једног америчког танкера у пратњи разарача и лансирали два кајтена. Првим је управљао официр а другим обичан морнар. Двојица самоубица су хитро склизнули у своје челичне мртвачке ковчеге и после кратког времена чуле су се две експлозије али је нешто замућило објектив перископа, тако да се никад није сазнало шта се уствари догодило.

У 23,30 је дежурни подофицир благим додиром пробудио Хашимота. Овај је хитро намерао своју униформу и погледао кроз перископ. Пошто се на инструменту није могло ништа видети командовао је да се изрони. Пре него што је подморница сасвим испловила дојурно је навигатор поручник Танака, и узбуђеним гласом саопштио да се на око 90 степени југоисточно види непријатељски брод. Једна тамна мрља се јасно оцртавала на десет миља удаљености. Хашимото је одмах наредио да се зарони на 20 метара дубине. Међу посадом је завладало узбуђе-

ње, а он је одсечним гласом командовао:

— Брод на видику. Спремите торпеда. Кајтени у приправност!

За свега три секунда испале су три торпеда. После 15 секунди избачена су још три смртоносна кајтена. Била је тачно поноћ и два минута а шест торпеда у облику лезеје стремиле су свом циљу. Хашимото, коме је време личило на вечност, бројао је у себи делиће секунде. Тачно у предвиђеном тренутку погледао је кроз перископ и видео оно што је очекивао: цинковски млаз воде код предње топовске батерије брода а затим наранџаста блесак код задње.

Паника на крстарици

— Погођен! — заурлао је Јапанац док је сва посада скакала од среће.

Јестокое експлозије смртоносно су потресале њихову мету. Хашимото је наредио да се зарони како би се спремила нова група торпеда. Готово пола сата су припремали нови кајтени, али када је подморница изронила није се више ништа видело. Амерички бојни крсташ се очевидно већ одавно налазио на дну Тихог океана.

Ујутру 30. јула око три сата командант подморнице је послао Главном штабу шесте јапанске флоте у Куреу следећи шифрован извештај: „На крстарицу класе Ајдахо испале су три торпеда од којих су три погодила циљ. Свакако потопљена“.

За то време на смртно погођеној крстарици Индијанополис владао је неописив метеж. Морнари су истрчали из својих кабина на палубу. Многи су погинули или тешко рањени од експлозија. Радио-телеграфисти су узалуд покушавали да успоставе везу са америчким базама и јаве о катастрофи. Два чамца су била недовољна за 1196 људи и капетан Мак Веј је наредио да сви ставе појасеве за спасавање. Није прошло ни десет минута откако је крстарица погођена а њен предњи крај се дигао високо у ваздух тако да је цео брод дошао готово у усправан положај. Они који још нису били скочили у воду падали су на све стране. Затим се као бодеж, витки брод суновратио у морске дубине.

Људи у таласима

Тако се између недеље и понедељка 30. јула 1944. године од 24 часа и два минута до 24 и 14 минута завршило дванаестогодишње трајање једне од најлепших и највећих америчких крстарица. У леденој морској води се нашло 800 преживелих морнара и официра. Око 400 дру-

гих су погинули за време експлозије и потонули с бродом. На површини од неколико квадратних километара, окружени таласима високих четири метра, људи су се борили за голи живот.

У првим тренуцима најопаснијег непријатеља је представљао мазут који је прекрио морску површину и надраживао очи, уста и слузокоже. Они који су случајно прогутали који гутљај сатима су повраћали и мислили да ће избацити утробу. Они којима је мазут ушао у очи плакали су од бола. Двдесетак повређених подлегли су у борби са морском стихијом већ првих часова. Бродски лекар Хејнс је пливао до тешко повређених и изнемоглих и чим би приметно да неки несрећник више не даје знаке живота звао је другог и дозвољавао му да потопи мртвог друга и узме његов појас.

Ујутру 31. јула освануо је ведар дан и сунце је на промрзле бродоломнике растрчало по Тихом океану деловало као мелем. Усамљени су се прикупљали и помагали једни другима. Било је око две веће и 12 мањих група. У највећој групи умирао је капетан Липски коме су обе руке изгореле у експлозији.

Ајкуле и баракуде

Дневна температура је расла а са њом и жеђ, нарочито код оних који су услед повраћања изгубили доста течности.

Сасвим неочекивано људи су открили да су окружени ајкулама и другим морским неманима. Један човек је заурлао од бола а морска површина се заврвенела од крви. Крици су постајали све чешћи. Неки су мислили да у мору нападају људе само ајкуле чија се леђна пераја види из далека, а нису знали да су од њих још опасније баракуде које имају зубе оштре као ножици за бријање и пливају брзином од 80 километара на сат.

Нада која је међу бродоломницима била врло жива и понедељак пре подне, почела је да јењава поподне када је изнад њихових глава надлетало неколико авиона који их нису приметили. Преживеле рањенике, преко стотину њих, другови су јуначки помагали дајући им храну, своје појасеве за спасавање и штитећи их од риба.

Ноћна свежина донела им је олакшање после тропске жеге али је ускоро ледени ветар почео да их пробија до сржи. Сан је постао главни непријатељ. Многе који су дремали у току дана другови би будили када би им глава клонула у воду. Али ноћу је постојала опасност да ће не примећени потонути. Најхра-

брији и најснажнији су ипак надзирали остале као пси чувари своје стадо. А неке је пожртвовање до те мере исцрпilo да после ни сами нису могли да се одупру агонији. Од сунца су у току дана страдали сви они који нису имали мало одеће да покрију главу и лице. Усне су им попуцале и претвориле се у болне ране а многи су потпуно ослепели.

„Мала“ грешка

Тако је протекао и други дан. И они најјачи почели су да губе наду. Многим су се

привијали авиони а они који су полудели умирали су у најстрашнијим мукама.

На Лејти је за то време све било мирно. Мада је долазак Индијанополиса био предвиђен за 31. јул у 8 сати нико није ни треметио да велика крстарица није стигла. Обавештајна служба за кретање бродова на мору бележила је сваког дана пут који је Индијанополис требало да преплови и тачно у минут када је имао да стигне пребрисана је на мапама цела његова путања као што се увек чини чим брод стигне до свог места одређења. Овог пута поткрала се само једна грешка: претпоставка да је брод упловно у луку била је нетачна. Немарност дежурне службе коштала је живота неколико стотина морнара који су у најстрашнијим мукама умирали далеко од Лејте.

Спас је несрећним бродоломницима дошао сасвим случајно. Ујутру 2. августа, четвртог дана после трагедије, полетео је капетан Вилбур Квин са четири члана посаде са острва Палаос у патролни лет према северу. Летели су пуна три сата када је, изненада, митраљезац на задњој куполи приметно велику масну мрљу у мору. Сви су узвикнули и припремили бомбе. Веровали су да је по среди непријатељска подморница. Када су надлетали 300 метара изнад масне мрље Квин је приметно у води главе. Били су збуњени јер им није било сигнализирало присуство неког брода у овим водама. Авион се спустио још ниже и у брисаном лету надлего бродоломнике. Многи људи су се борили са смрћу па нису ни чули зујање мотора. Неки су се ипак на време пренули и повикали:

— Видео нас је! Видео... Долази... Окреће се! Ено га, другови!

Авион је направио круг и одлетео. Затим су дошла друга два авиона. Један велики авион-амфибија је бацио сплавове, намирнице, бурад с водом и други материјал. Ближило се вече а ниједног брода на видику није било. Бро-

доломници су се са ужасом питали да ли ће моћи да преживе још једну ноћ у леденој води Пацифика. Када су изгубили сваку наду велики авион-амфибија је почео да се спушта. Таласи су били високи и спусти се на морску површину у таквим условима изгледало је немогућно. Па ипак авион је додирнуо воду, просекао неколико таласа, нагнуо се лево, па десно, подскочио три четири пута и зауставио се. Чуло се неколико промуклих усклика из стегнутих грла и то је било све. Мрак је био потпун. Они који су имали какав сплав или се закачили за мрежу прокљивали су авион који је пролазио поред њих не обраћајући пажњу. Пилот је трагао прво за усамљеним бродоломницима који су последњом снагом одолевали стихији. Авион је понео десетак људи а више стотина њих остали су да се целе ноћи и даље боре.

После 110 часова

Паника је нарочито завладала у групи бродоломника који су се налазили неколико километара северније јер су се уплашили да уопште неће бити примећени. Међу њима је био и командант Мак Веј.

Ујутру су наишли бродови и ужурбано почели да прикупљају бродоломнике. Једина онај усамљени сплав није био примећен у бескрајној усомешаној воденој маси.

Па ипак, у петак око десет сати пре подне један разарач се упутно право према њима. Касније су сазнали да је сасвим случајно радио-телеграфиста на радару приметно једну тачку удаљену око четири километра и управно брод тачно у њеном правцу. Ова група је спасена седам сати после свих осталих, односно око 110 сати после потапања Индијанополиса.

Од 1196 људи колико је бројала посада крстарице изабавило се свега 316. Остали су погинули за време потапања брода, умрли од исцрпљености, хладноће, жеге, у чељустима морских паса или исечени на комаде од баракуда.

ЗАБОРАВЉЕНИ ЈЕЗИК ЗЕМЉЕ

АРТЕСКИ БУНАР ИЗ КОГА СЕ СТАНОВНИЦИ ПРЕКО ЦЕЛОГ ДАНА СНАБДЕВАЈУ ВОДОМ

ВЕНЕЦИЈА у АФРИЦИ

Велику atrakciju у једном делу Африке представља чудно село звано Жаневи које се још назива и „афричка Венеција“. Ово јединствено село у свету, саграђено је на кочевима. Око 10.000 људи живи у кућицама испод чијих подова жубори вода Лагуне Накове. Једна кућа у целом склопу осталих је прави изузетак: саграђена је од камена на правом темељу. То је стамбена кућа поглавице.

Туристи и трговци долазе у ово село само у кратку посету. Возња чамцем кроз

цело село траје отприлике три часа. Иако и овде има лепре и других болести ово насеље се ипак сматра срећним.

До пијаће воде се у целој Африци долази тешко. Али, ово село у том погледу има велико преимство: већ четири године има артески бунар који не пресушује, и из кога становници добијају чисту и здраву воду. Тај драгоцени бунар снабдева свакодневно око 2.000 породица које развозе воду својим кућама. Добра вода и риболов који им обезбеђује исхрану чине становнике овог црначког градића потпуно задовољним.

КУПОВАЊЕ шешира у Тексасу

Клатећи се у ходу, што је одавало расног јахача, Тексас-Бил уђе у радњу.

— Један стегсон — једва прогунђа он у помрчину из које се сопственик радње ужурбано појави.

Трговац му показа читаву своју залику каубојских шешира, али муштерији се ни један није допадао, замерао је свакоме. Хтео је да купи нешто нарочито и био је спреман добро да плати.

Најзад је ипак нашао један који му је одговарао, стресао са његовог обода неко последње зрнце прашине, платио златним нагитима (чиме се у Калифорнији означава злато у грумењу) и изишао из радње уз једно узгредно „Гуд бај“.

Сопственик радње је радо знао пратио очима чувеног каубоја до излаза и уочио се од онога што је видео: Тексас-Бил је скинуо брзо шешир с главе, бацио га на земљу и почео да гази чизмама као да је змија отровна која хоће да догуче.

Изјуривши напоље трговац је угледао још нешто горе — каубој је својим колтом решетао нови стетсон. Олућину од шешира испратио је о ногу и натукао је задовољно на главу.

— Али, шта то значи — муцао је трговац без даха. — Прво тражите најбољи шешир, а онда га удешавајте на овај начин!

— Сматрам да за моје нагите могу да захтевам извршну, нову робу, али ла шешир ставим на главу такав какав је, то не лежи у карактеру Тексас-Била.

ПАРКИНГ ПАЛАТЕ

У Келну се завршава једна петоспратница која ће моћи да прими на гаражирање око 400 аутомобила. Сем ње у Келну се налази већ осам кућа-гаража у којима се смешта 3.000 моторних возила. Да би се ублажила криза у простору за паркирање кола ускоро ће почети изградња нових вишеспратница за још 3.000 аутомобила.

ЛИМУН И НАРАНѢА

Као прамајка лиму новог плода означен је у ботаници кедрат — лимун, са врло дебелим и хрпавом кором која је код њега важнија од самог меса.

Када се његова кора скува добија се зелени зачин назван цитронат (1). На слици се виде плодови из рода наранџи: обична са семенкама (2) пупчаста без семенки (3) и пунокрвна са каротином (4); из рода мандарина: једна обична са семенкама (5), једна „Клементина“ без семенки (6) и „Сатсума“ (7) која представља средину између ове две, даље „грепфрут“ (8); и из рода лимуна: по једна из прве, друге и треће бербе (9, 10 и 11).

Име наранџа потиче од арапског „нарџ“ што значи горко, каква је наранџа првобитно и била. Она садржи читаву апотеку корисних састојка. Свежа, има три врсте шећера, три различите воћне киселине, десет различитих минерала, шест фермената (квасац), онда витамин А за јачање вида, за нерве витамин Б₁, витамин Б₂ и чувени ви-

тамин Ц. Од 28 засад познатих ароматичних материја наранџа их садржи 11. Многе врсте служе само за добијање есенције, а од унутрашње беличасте коре добија се „пектин“, који Американци употребљавају за 50 различитих сврха, између осталог за обнављање крвне плазме.

Наранџе које можемо да купимо на нашем тржишту могу се сврстати у две велике групе: са семенкама и без њих.

Мандарине, које воде порекло са острва Маурицију-

са, покушао је око 1900. године један одгајивач код Орана у Северној Африци да укрсти са горком наранџом. Лобно је мандарину без семенки, данас омиљену „Клементину“. Средину између мандарине пуне семенки и „Клементине“ представља „Сатсума“ пореклом из Јапана, са мало семенки. Она рано сазри и већ пуних шест година прва стиже на тржиште.

Осим ове три врсте мандарина постоје још четири, од којих је најпознатија „Тан-

герина“, из Тангера, јер њена кора даје јединствену арому „Кирасо-ликеру“.

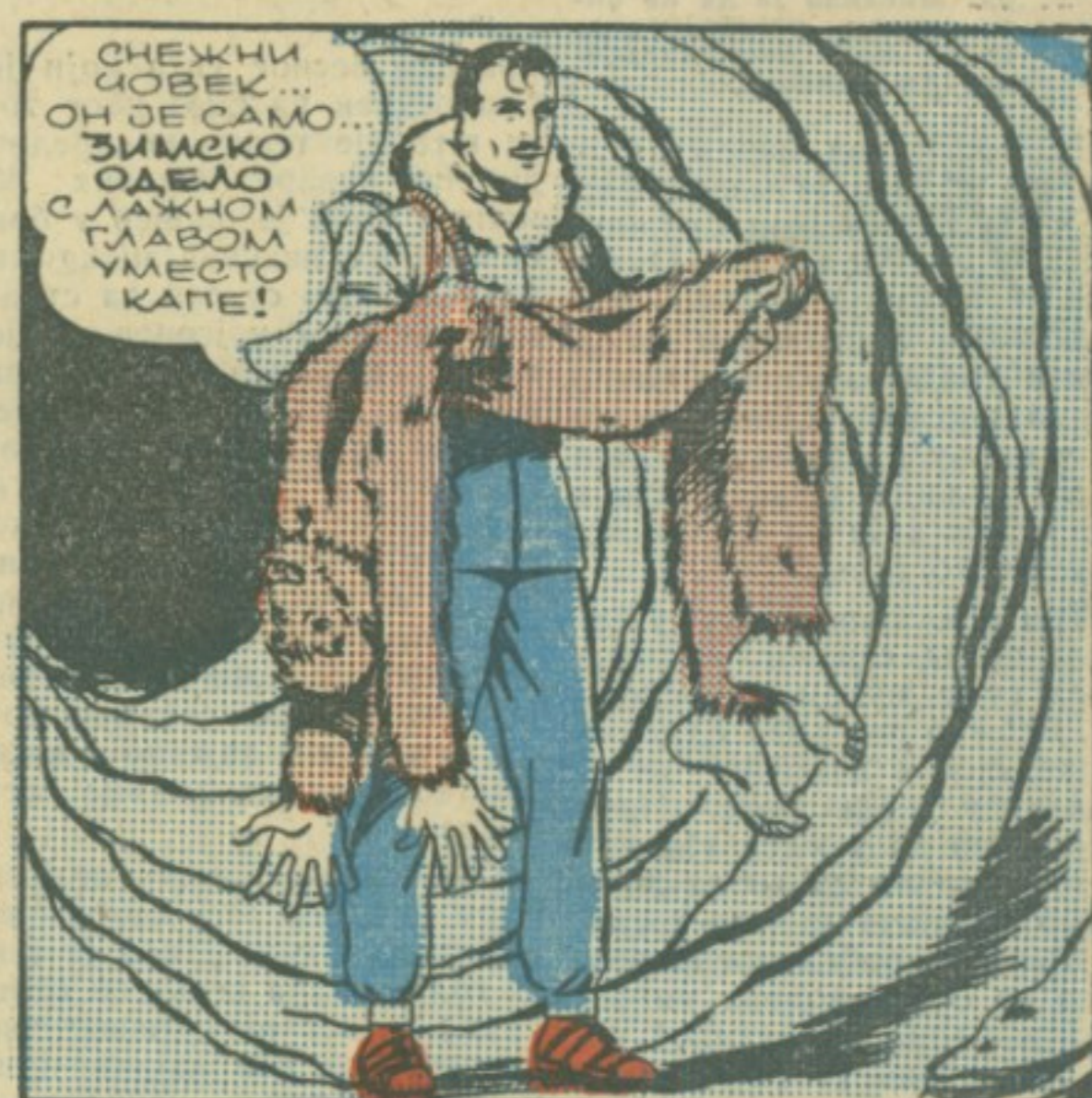
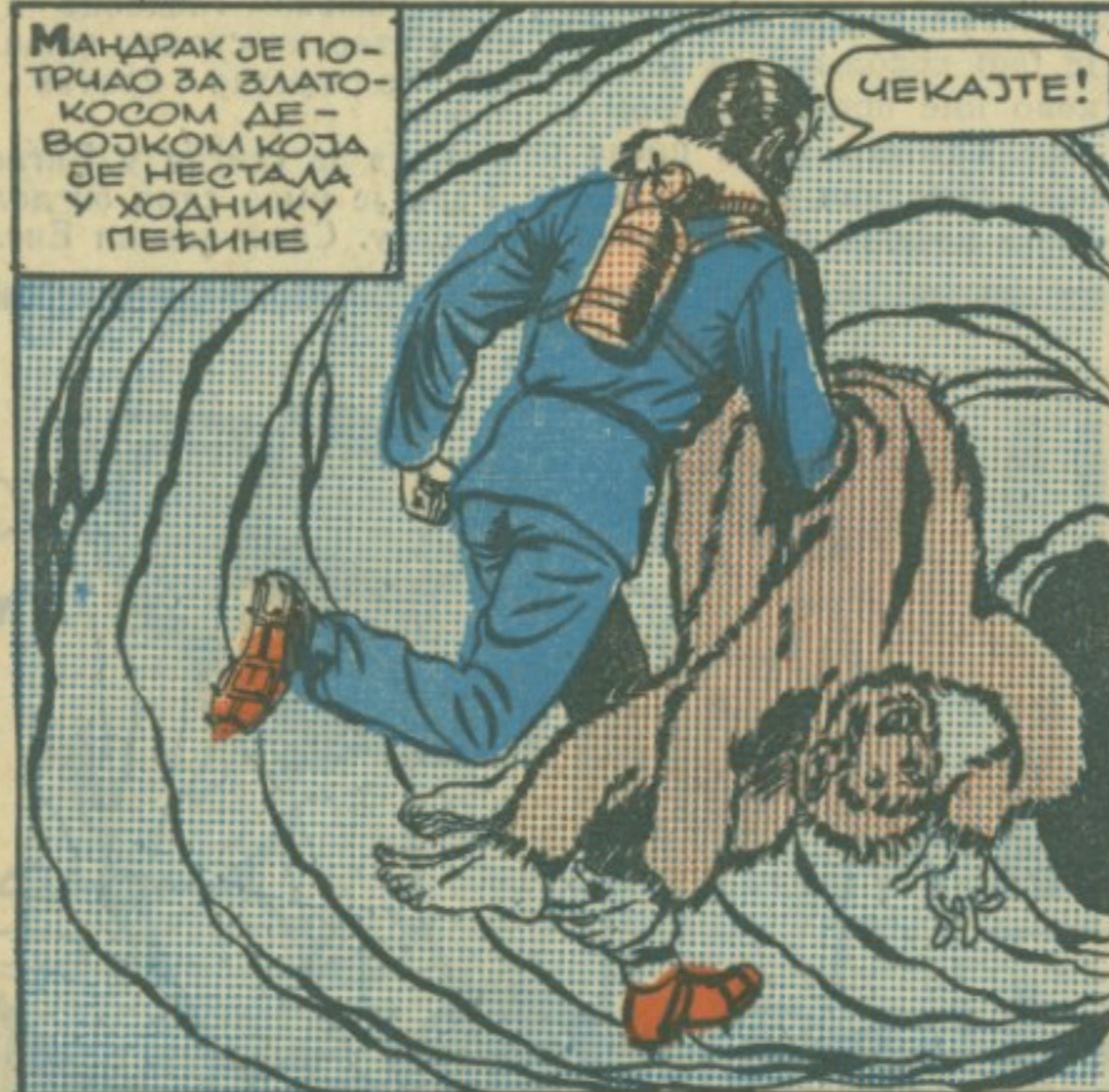
Постоји једна врста коју Малајци називају „Пумпелмас“ а која успева на Сундском архипелагу. Плодови су велики као деџа глава а има их и у облику крушке, али се у Европи не виђају. Ми познајемо само њену мању, изопачену врсту: греп-фрут.

Лимун три пута годишње рађа. Кад се први плод са овог чудесног дрвета одбере, расту већ други лимуни. Затим настаје пауза од четири месеца. Одгајивачи у августу одгрну сву земљу од корена и престану да га поливају во дом. Читавих 40 дана стаблгину на сунцу. Када лишће већ почне да вене, сва земља се враћа натраг и напола угнула од жеђи биљка се издашно залива водом, тако да наново процвета. Тада настаје трећа берба зелених „Вердели“ лимунова.

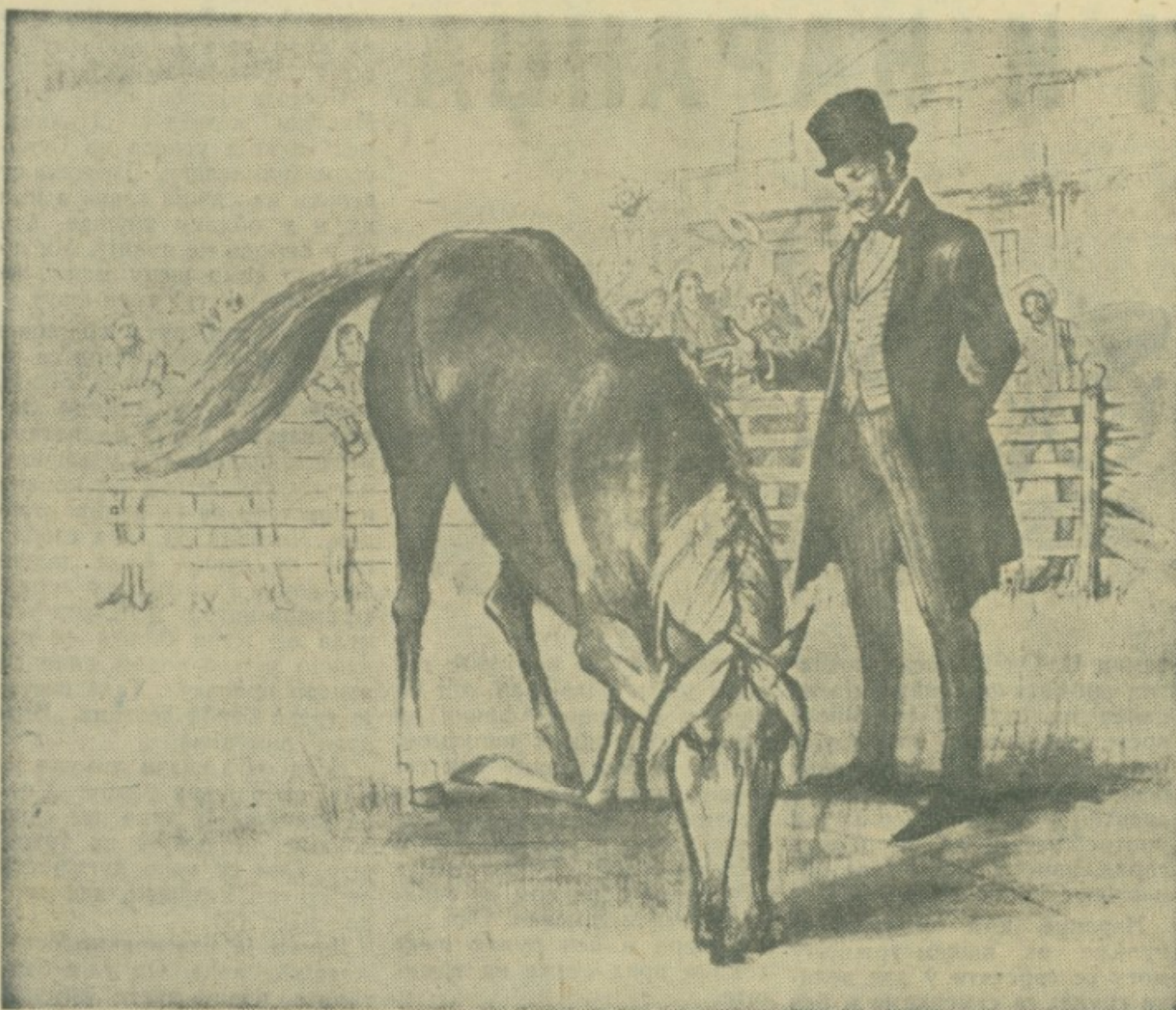
Неки одгајивачи лимуна имају само једну бербу: „Специјални“ се 14 дана пре свих других појављују на тржишту. Они су врло дугуљастидвоструко издашни, али тврдог меса (9).

Лимун је изванредно освежавајуће воће. Од уља бергамоте, једне врсте лимуна, која се не једе, прави се изврсна освежавајућа колоњска вода.

МАНДРАК и СНЕЖНИ ЧОВЕК

НАСТАВИТЕ СЕ

Пре једног века краљица Викторија је једног дана журно похитала ка краљевским шталама Виндзор да би присуствовала узбудљивом призору. Мислила је да ће бити сведок погубљења храброг али непромишљеног Америкаца.

У сред манежа стајао је млади фармер Џон Саломон Рари из Охаја који је био толико чувен да је чак и краљица желела лично да га упозна. Хвалио се да је у стању и најбешњег хата и најдивљег коња да мање од једног сата да преобрази у умиљато јагње.

Три коњушара увела су недресираниог сапетог ждрепца кога су с муком савлађивали. Рари је пажљиво одмерио животињу и замолио да је одведу у један бокс. Нико није смео да у њега уђе пре него што он за то да знак. Само шеснаест минута касније Рари је победоносно изашао из бокса водећи умиреног ждрепца на сламној узди. Направио је један круг, дао знак животињи да клекне и док је он ударао у добух махнити ждрепца је умиљато махао главом.

Рари је одмах затим укротио и другог коња за свега десет минута а онда су му

Стари чика Хуанито је тужно мрмљао: „четвртак, четвртак“. Одувек је у његовом селу тај дан био пазарни. „Шта ћу и како ћу?“ — питао се стари.

Откако зна за себе, чика Хуанито није пропустио ни један пазарни дан у малом селу старог Мексика. Био је то уствари једини узбудљиви дан у току целе недеље. Међутим, зар може бити задовољство да се оде на пазар без ичега у рукама, без ичега за продају? Увек је он имао понешто да прода, замени, па и да поклони. Имао је играчака од дрвета и иловаче које је правно у току дугих вечери седећи сам до куће. Нудио је пштакље, касице у облику прасета, клонове на канапу, малене кавезе од бамбуса, лепе корпе и кошаре. „Чато“, његово магарице, однело би сву ту робу до малог трга у селу.

Али за овај четвртак, није имао баш ништа. Шта ће да ради док буде седео под шареним пердемом на тргу и док његови пријатељи и познаници буду нудили робу и међусобно ђаскали? А шта се уствари десило?

Када се чика Хуанито дигао у исти мах када се и сунце појавило, и пошао на поље да покупи своје зреле бундеве које је са толико пажње гајио, чекало га је тешко разочарање. Просто није могао да верује, трајао је очи да би боље погледао. Али, била је истина: ниједне бундеве, све су нестале!

Ко је то могао да приреди старом чика-Хуаниту? Сви су

привели бесног хата који је био осуђен на смрт због тога што је тешко повредио двојицу чувара. Читавих 30 минута Рари је провео у боксу али без икаквог знака живота. Почели су сви да страхују од оног најгорег, па је зато краљица наредила да се отворе врата одаје. Призор који су угледали изненадио је све — Рари и ждрепца су лежали колико су дуги загрљени и спавали. Неки су поверовали да је животиња дрогирана. Пробудили су „мафиошичара“ и он је устао, благо повукао коња за гриву и заједно с њим ишетао пред раздрагане гледаоце.

Свој први такав подвиг Рари је извео још као дечак у родном Охају. Имао је тек 12 година када је његов отац купио једног пунокрвног хата познатог као најдивљег у целом крају. Двадесетак најбољих америчких јахача су узалуд покушавали да га дресирају па је проглашен као неукротив. Џонов отац је покушао да га силом камције присили на послушност, али хат се отео, ујео госпо-

дара и треснуо га тако снажно о зид штале да му је пребио ногу. Рањеног оца су пренели у кућу а сви присутни одлучили да дотуку дивљег коња.

Када су се вратили по њега у шталу, њега није више било ту. Заstraшени суседи приметили су да коњ слободно галопира по пољима и срдитим рзањем прети свакоме ко би покушао да му приђе. Читава хајка људи наоружаних пушкама и вилама кренула је у потеру. После дужег вијања хајкачи су се обрели пред шталом у којој је коњ потражио уточиште. Чуђење није било мало када су из ње чули глас:

— Не пуцајте. Умирио сам га.

Када су се отворила шталска врата појавио се Џон Рари у седлу. Објаснио је да су са коњем сви лоше поступали а он му је благим гласом рекао да се не плаши. Овај случај је био довољан да се дечаково име проуче широм земље. Стотине људи после овога доводили су му своје коње које је он дресирио и

припитомљавао за неколико часова.

Само, он је то увек чинио скривен од људских погледа и никад није одавао тајну „језика“ којим је говорио са својим четвороножним пријатељима. Увек је изјављивао да су доброта, чврстина и стрпљење основа његове методе и осуђивао све оне који су кротили коња бичем, ужетом, гвозденим корпама и оштрим уздама.

У јуну 1856. године, Рари је извео нов подвиг. Отишао је у Тексас да јавно покаже како може успешно да дресира и дивљег преријског коња „бронка“ као и сваку

ЧОВЕК КОЈИ ЈЕ УМЕО

да говори коњима

другу махниту животињу. Пред хиљадама гледалаца, новинарима из Сан Франциска, Њујорка и Бостона, привели су му четири коња-убице осуђене на смрт и петог који је прегризоо руку каубоја који га је ухватио.

Извргнут руглу и подсмеху гомиле Рари је храбро ступио у шталу у којој су се налазили коњи-убице у посебним боксовима.

Напољу су се кладили да Рари неће жив извући главу из ове пустошине. После 20 минута за уложених 100 долара за опкладу могло се већ добити хиљаду ако Рари остане жив.

Само 45 минута доцније Рари је победоносно изшао у седлу на најбешњој од пет животиња. Насред стазе шапуно је на уво коњу да клекне, а затим да легне. Уз одушевљено клицање гомиле он је скинуо шешир и њиме поздрављао гледаоце а затим стао на стомак коња који је постао кратак као јагње.

Када је стигао у Енглеску Рари је имао само 50 долара у џепу. Самоуверени Енглези

су били озлојеђени што им један скоројевић даје лекцију како се дресирају коњи. Једног дана му је сам лорд Дорчестер јавно понудио опкладу да неће успети да укроти дивљег пастува Крузера, кога је био купио пет година раније за 15.000 долара. Крузер је трчао једну годину, победио у свим такмичењима а затим је изненада помахнутао. У наступима јарости ломно је металне шипке бокса, рушио штале, гризао јахаче и коњушаре и убио једног дечака. Назад су га затворили у шталу са зидовима дебелим 15 сантиметара. Само велика вредност пастува спречавала је лорда Дорчестера да га дотуче.

Рари је примио опкладу али је схватио да је то најтежи испит у његовој каријери. Пошто су власти забраниле да се пастув доведе у Лондон Рари је 21. априла 1858. године отпутовао у Марсел Грив. Када је Крузер угледао људе како му се приближавају побеснео је од јарости и почео да ломи све око себе. Лорд Дорчестер се уплашио за живот Американаца и позвао га да одустане од опкладе обећавајући му богато обештећење.

Али Рари није пристао. Без речи је пришао отвореним вратима штале где га је Крузер дочекао копитама. У кротитељу му је хитро набацио омчу око врата и везао конопца за једну гвоздену алку. Читавих 20 минута коњ се бесно отимао а онда се срушио од исцрпљености. Американац је онда скочио у бокс ставио пастува узде и почео да му говори благе речи на уво милујући његове уздрхтале мишиће. Када је Крузер устао Рари га је тако саспео да га је могао принудити и да клекне. Љути пастув се још отимао али му је Рари читава три сата тихо говорио на уво и благо га миловао по ознојеном телу.

Сутрадан после подне он је на запрепашћење свих Енглеза одшао на Крузеру право у Лондон. Хиљаде љубитеља коњарства и коњских трка окупљени по тротоарима престонице одушевљено су клицали смелом „мафиошичару“. У његову част је приређено славље, а лорд Дорчестер му је поклонно Крузера.

После тога Рари је постао богат човек и обишао Шведску, Русију, Египат, Француску и многе друге земље. Свауда где је долазио доносио је препород и умирење подивљалим и махнитим коњима.

Као и лав

— Три муве могу да поједу коња за исто време као и лав, — рекао је шведски природњак Лине. Свака женка муве за пет дана да 20.000 личинки, а 3 муве 60.000. Када би 60.000 личинки почело да једе коња он би га појеле брзо као и лав.

Један савет

„Живи са људима као да те богови гледају, а с боговима разговарај као да те људи слушају“, рекао је чувени мудрац Сенека.

Електронски речник

„Русдик“ се зове електронски руско-енглески речник конструисан на универзитету у Калифорнији. У стању је да „говори“ односно да „запамти“ ни више ни мање него 600.000 речи из оба језика, а употреби 500 речи у секунди тако да је веома погодан за брзо превођење научних и стручних текстова.

Три мајмуна

Бен Фридман из Хаустона у Тексасу запослио је три шипанза у својој фабрици. Они ће заменити двојицу радника — паковаће пенасту гуму у јастуке, постављаће кревете у кутије и учвршћиваће ноге од столица.

Кућа од папира

Као грађевински материјал у Сједињеним Државама ће се ускоро употребљавати стари новински папир. Иститњен папир се помоћу посебних хемијских једињења кува у котловима на високој температури и лије у плоче које по квалитету не изостају за опекама. Имају чак и предност, јер су далеко лакше од обичних.

„Ко је ко“ за алкохол

Недавно је у Паризу одржан конгрес Међународне уније келнера коме је присуствовало 40 делегата из 19 земаља. Одлучено је да сваки члан ове организације изради рецепте пића на основу којих ће организација израдити „ко је ко“ за пића. У овој збирци треба да се налази списак свих квалитетних пића која ће бити дефинисана, каталогизирана и оверена званичним печатом међународне организације.

Захваљујући језику

Недавно су у држави Њујорк провалници упали у радњу неког Михајла Јанског и не само што су опљачкали радњу већ су и власника чврсто везали конопцима. Ипак, Јански је успео да позове телефонском полицију — језиком је окренуо потребне бројеве.

Због зоолошког врта

Управа зоолошког врта у Берлину пустила је у продају 800.000 лозова који доносе многобројне премије: од аутомобила до музичких инструмената. Приход је намењен набавци нових животиња. Према програму, потребно је око 5 милиона марака да би се набавиле нове птице и животиње. Тада би зоолошки врт у Берлину имао највећу збирку птица на свету. Сем тога у њему ће бити саграђене највеће „стамбене“ вртаде за камиле и ламе.

Ламбрета у кофери

На изложби мотоцикла у Лондону изложена је и једна мала сензација: ламбрета која може да се упакује у простор за кофере у аутомобилу. Ова ламбрета на расклапање висока је 60, дуга 94 сантиметра и тешка свега 60 фунти.

МИСТЕРИЈА НЕСТАЛИХ БУНДЕВА

га волели, и младо и старо. Нико није имао пријатеља више од њега? Зар је било чудно што се он толико радовао сваком пазарном дану, кад је имао толико пријатеља и када му се ту пружила прилика да их све види. Била је то увек као нека мала свечаност, сретао је старе пријатеље, стицао нове. Склапао познанства са људима из околине које још није имао прилике да упозна. Никома није било толико стало до тога шта ће продати, односно купити, већ колико ће људи срести, са ким ће и шта поразговарати.

Једино је неки мангуп из неког удаљенијег села могао да му покраде бундеве. Јер нико ко познаје чика Хуанита никако не би. Одједном му је пало на памет да он може лако да пронађе своје бундеве као и неваљалца

који их сада носи сигурно на продају.

„Напред“ рече самом себи. За непун сат он је већ стагао на мали трг. Почео је да шета између изложене робе, а ње је било свакојак: црвене паприке, воће, кукуруз, сламини сомбрероси, вуњена ћебад, кожне сандале, играчке за децу, накит од сребра, папагаји, грнчарија и ко ће све набројати шта.

Била је ту и једна бакица која је продавала лековите траве:

— Сењор, ако вас боли глава, узмите ову траву, о влажите два листа и ставите на слепоочнице, одмах ће бол да прође.

Недалеко од баке, била је млада девојка која је продавала цвеће.

Ништа од тога није занимало чика Хуанита, он је тражио место на коме се прода-

вало поврће. Одједном је спазио, тачније препознао своје бундеве. Биле су наслагане на гомилу, а поред ње је стајао неки непознат човек. Мора бити да је он помешао своје бундеве са Хуанитовим, мисли да нико неће моћи да препозна своје плодове. Свако може да позна своје магаре, пса, па и петла, али бундеве — нико. Тај преступник није мислио на то са колико је љубави Хуанито гајио своје бундеве, безмало, као да су му деца.

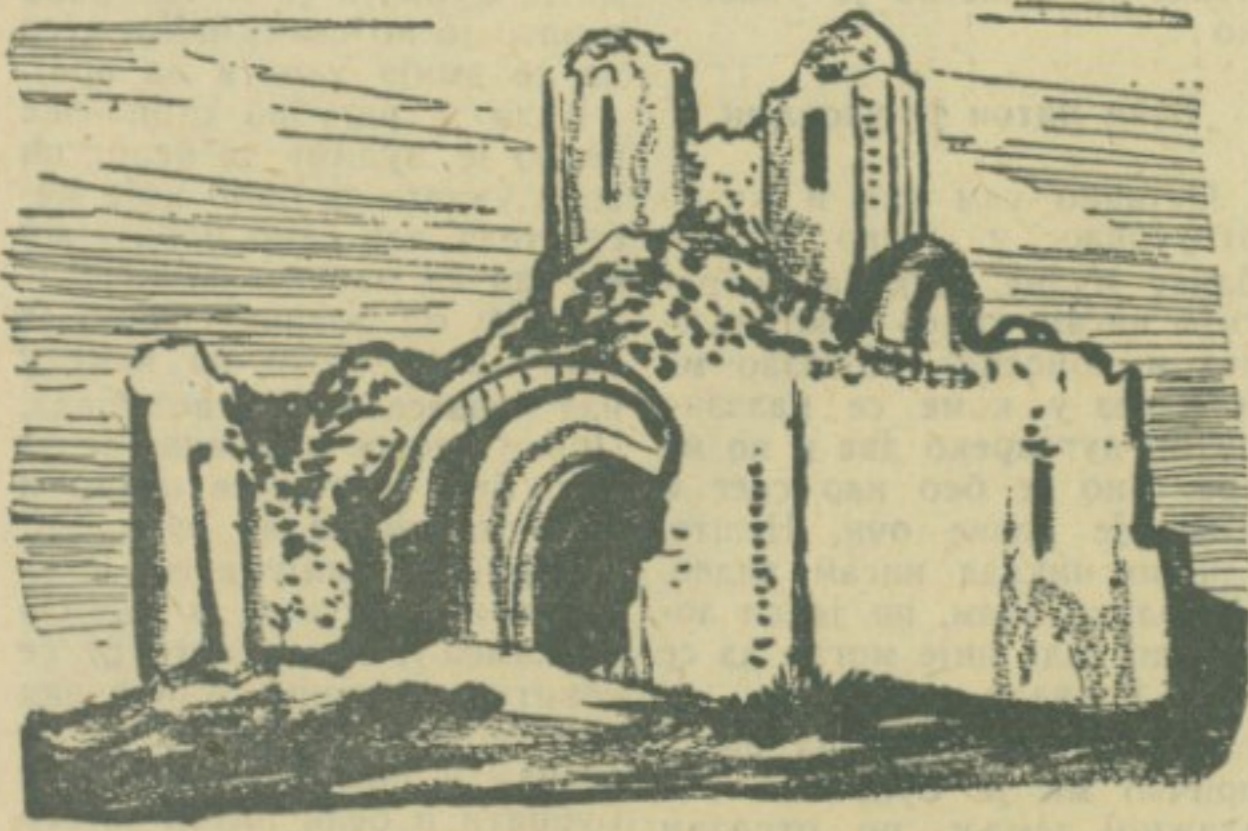
Без речи је Хуанито почео да одваја своје бундеве и да их купи. Али га је лопов спречио.

— У реду, доказаву да су моје — рекао је Хуанито. Неколико његових старих пријатеља нашло се ту да буду сведоци када је он полако и мирно скинуо свој

стари сомбреро, изврнуо га и из њега извадио марамицу у којој су биле свезане мале зелене петеље од бундева. Пред запрепашћеним погледима људи он је почео да проналази за сваку бундеву одговарајућу петељу, и стављајући је на место одакле је била откинута да покаже како свака петеља пријања на место где је стајала.

Да ли је могло бити и трупке сумње одакле потичу ове бундеве. Лопов, кад је видео да је ухваћен, брзо се надио у бекство према пољу, а свет који је ту стајао, толико је био запрепашћен, да никоме није ни пало на памет да појурни за њим.

Тада се чика Хуанито наместио уз своје бундеве и почео да их продаје, као што је то чинио стотинама пута пре тога.

ЂУРБЕВЕ СТУБОВЕ, ПРВИ АРХИТЕКТОНСКИ СПОМЕНИК СТЕВАНА НЕМАЊЕ КАО ДРЖАВНОГ ПОГЛАВАРА. У КОЈИМА СУ СЕ НАЛАЗИЛЕ ФРЕСКЕ ИЗ 12. ВЕКА. ТУКЛА ЈЕ НАША АРТИЉЕРИЈА КАО ТУРСКО ТАКТИЧКО УТВРЂЕЊЕ У БОРБАМА ЗА ОСОЛОВОЊЕЊЕ КОСОВА. ТАДА ЈЕ НАНЕСЕНО ВИШЕ ШТЕТЕ НЕГО ЗА НЕКОЛИКО СТОТИНА ГОДИНА ТУРСКЕ ВЛАДАВИНЕ

ОПОМЕНЕ...

БРСКОВО, ПРВИ РУДНИК (ОЛОВА И СРЕБРА) СА ГРАДОМ У СРЕДЊОВЕКОВНОЈ СРПскоЈ ДРЖАВИ ИСТОЧНО ОД МОЈКОВЦА, БИО ЈЕ ЈЕДНО ОД НАЈЗНАЧАЈНИЈИХ МЕСТА СРПСКЕ ДРЖАВЕ У 12. ВЕКУ. ТУ ЈЕ КОВАН И ПРВИ СРПСКИ НОВАЦ 1377. ГОДИНЕ. ДАНАС ЈЕ У РУШЕВИНАМА И ОБРАСТАО ШУМОМ, А ПОРЕД ТОГА ЈОШ ЈЕ И НЕДОВОЉНО ИСПИТАН

НИ ПОСЛЕ СТО ГОДИНА ОД РОЂЕЊА НАШЕГ ВЕЛИКОГ КОМПОЗИТОРА СТЕВАНА МОКРАЊЦА (1855—1914). СТАНОВНИЦИ НЕГОТИНА НИСУ СЕ СЕТИЛИ ДА БИ КУЉУ У КОЈОЈ СЕ РОДИО ВЕЛИКИ КОМПОЗИТОР ТРЕБАЛО САЧУВАТИ ОД ПРОПАДАЊА.

ОКОВЕ У КОЈЕ СУ БИЛИ ОКОВАНИ АЛЕКСА НЕНАДОВИЋ И ИЛИЈА БИРЧАНИН ПРЕ ПОГУЂЕЊА 1894. ГОДИНЕ КАДА ЈЕ ПОЧЕЛА ЧУВЕНА СЕЧА КНЕЗОВА. ПРЕУЗЕО ЈЕ ОТПАД КАО СТАРО ГВОЗДЈЕ И УМЕСТО ДА БУДУ САЧУВАНИ У НЕКОМ МУЗЕЈУ ОНИ СУ ПРОПАЛИ.

НЕ ПИЈТЕ, НЕ ПУШИТЕ И РАНО ИДИТЕ У КРЕВЕТ

Тешко је било веровати да ће скромни сликар Шевалије, који је 12. септембра 1889. године очекивао вест о рођењу свог десетог детега добити сина који ће постати познати певач Француске, па и читаве Европе. Седморо Морисових сестара и браће помрло је још у младим годинама.

Служећи као модел за разгледнице још пре но што је пошао у школу Морис је зарадио свој први франак. А својим певањем, када је имао свега 15 година, већ је одушевљавао многе.

Захваљујући свом гласу, шарму, неуспешном иступању, шалама и досеткама Шевалије је брзо напредовао: пео се лествицама успеха. После кабареа дошао је филм, затим радио и на крају телевизија. Када је прошле године славно свој 70. рођендан ниједан од позvaniх није веровао да има пред собом човека толико старог. А тада баш, Шевалије се спремао да пропутује Аустралију да би давао концерте. И поред свег богатства и огромног успеха у животу, он је у основи остао једноставан човек који никад није заборавао да је као дете ишао улицама Париза босоног и гладан. Упитан о тајни успеха своје блиставе каријере он је одговорио:

— Нисам ни пио ни пушио. После представе, још док завеса није ни пала ја сам одлазио кући — у кревет. Славља, која су трајала до дубоко у ноћ избегавао сам колико год сам могао. Била ми је потребна снага. А снагу може да сачува само онај ко је штеди. Многи спортисти и уметници знају за овај животни рецепт али га се сви не придржавају.

Понеки тврде да је он шкрт, међутим, он је знао да своје место у друштву треба добро да чува. Онима који су га „просјачким писмама“ молили за новац, слао је. Заправо онима којима је био потребан. За помоћ му захваљујући многи глумци и позоришта. Ветеранима удружења књижевника и композитора, Шевалије је завештао своју прекрасну вилу у близини Кана, са свим њеним сликама и намештајем, игралиштима за тенис, базенима за пливање и баштама.

Данас се већ и сам убраја у ветеране. Често пада у дубоку сету када се сети некадашњих пријатеља који више нису у животу.

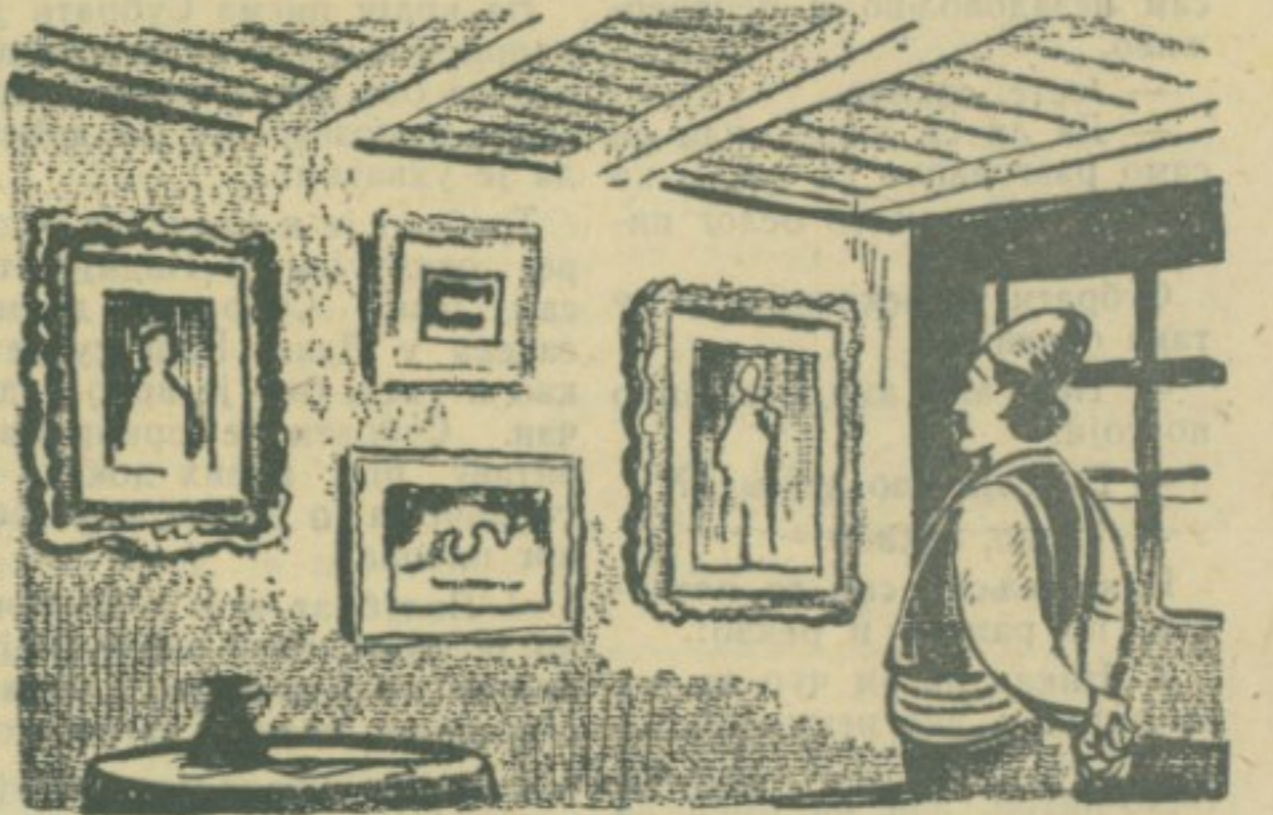
— Сваки пут када помислим да се повучем — има обичај да каже — појави се неки нови задатак и онда немам времена да мислим на умор.

ИСТОРИЧАРИ УМЕТНОСТИ ЛЕПЕНИЈАМА СУ ТРАГАЛИ ЗА ЧЕТИРИ ФИГУРЕ АПОСТОЛА КОЈЕ ЈЕ РАДИО ВЕНЕЦИЈАНСКИ МАЈСТОР АЛЕКСАНДРО ВИТОРИЈА (1524—1608). МЕЂУТИМ, ОНЕ СУ ЗА СВЕ ТО ВРЕМЕ СТАЛНО СТАЈАЛЕ НА ВРХУ ЗВОНИКА ТРОЈИРСКЕ КАТЕДРАЛЕ ЗА КОЈУ СУ И РАЂЕНЕ.

ТЕОДОР КРАЧУН (?—1781) СЛИКАР, ЈЕДАН ЈЕ ОД ГЛАВНИХ ПРЕДСТАВНИКА БАРОКА КОД НАС. РАДИО ЈЕ ПОРТРЕТЕ И ИКОНОСТАСЕ, СТАНОВНИЦИ КУЛЕ ПРИ ОБНОВИ ЦРКВЕ 1924. ГОДИНЕ ЊЕГОВ ИКОНОСТАС НИСУ ХТЕЛИ ДА УСТУПЕ НИТИ ДА ПРОДАЈУ НЕКОМ МУЗЕЈУ, НЕГО СУ ГА СТАВИЛИ НА ТАВАН, ПРИЛИКОМ ЈЕДНОГ ПОЖАРА 1928. ИКОНОСТАС ЈЕ ИЗГОРЕО.

КНЕЗ МИЛОШ ЈЕ 1833. ГОДИНЕ ПРЕКО ЗЕМУНСКОГ ТРГОВЦА НАУМА ДИМИТРИЈЕВИЋА НАБАВИО 12 УМЕТНИЧКИХ СЛИКА ОРИГИНАЛА И КОПИЈА, И ТО: 3 ОД АРСЕ ТЕОДОРОВИЋА, 7 ОД Ј. С. ТОШКОВИЋА И 2 ОД АУСТРИЈСКИХ СЛИКАРА. ТАКО ЈЕ СТВОРЕНА ПРВА ГАЛЕРИЈА СЛИКА У СРБИЈИ, КОЈОЈ СЕ ЗА ВРЕМЕ ПРВОГ СВЕТСКОГ РАТА ИЗГУБИО СВАКИ ТРАГ

Пробе

У једном холандском граду недавно је 20 мушкараца и седам жена добровољно провело седам дана у потпуно изолованом подземном бункеру за заштиту од атомских бомби. Проба је вршена да би се видело хоће ли цивилна ваздушна одбрана бити у стању да и после напада атомског бомбом врши своју службу, и како ће се затворени људи понашати једни према другима. Због тога су међу њима била и два психолога. Њихова запажња, забележена на 300 страница, веома су интересантна.

Сваког дана су испитивали учеснике ове пробе и извршили читав низ тестова. Утврдили су да код затворених знатно попушта памћење и способност концентрације. Осим тога у стално истим условима брзо се изгуби осећање за време. Поред тога јавила се преосетљивост и то само у одређеним размацима. После три дана нечије шмркање је постајало неподрношљиво, раздраженост је изазивао и мали шум. Четвртог дана те појаве су пролазиле као нешто сасвим нормално, али је тада сметало понешто друго.

Што се тиче самих учесника, они једнодушно кажу да им је проба била корисна — пружила им је осећање да човек у атомском рату ипак неће бити потпуно незаштићен.

Чудан лек

У једној полицијској станици у Јокохами борба против пијанства води се „електронским путем“. Пијаница, пошто преноћи у полицијском затвору, мора ујутру са звучне траке да саслуша прво шта је све те ноћи трабуњао у пијаном стању. Многи кажу да их ова казна теже погађа него новчана на коју су такође осуђени.

Поново бицикли

Све већи број Лондонаца полаже оружје пред саобраћајном гужвом и оставља своја кола у гаражи. Због тога бицикли поново улазе у моду. Један од истакнутих „необициклиста“ је министар за транспорт Ернест Мерпла. Он се не стиди свог скромног превозног средства и храбро „паркира“ свој бицикл између луксузних аутомобила који стоје испред његовог министарства. Директор краљевске академије за позоришну уметност Џон Ферналд такође је због саобраћајне гужве извукао с тавана свој стари бицикл.

Закон и апетит

Три америчка морнара, пошто су у једном ресторану у Хамбургу у сласт појели прву порцију пржених кобасица, поручили су по још једну. Нису престали да поручују ни кад је сваки од њих слистио по 14 пари. Оволика јешност се учинила сумњива власници ресторана па је позвала полицију која је дојурила колима. Али се и повукла не ухапсивши никог. Не постоји закон који би ограничавао апетит људи кад они плаћају оно што поједу. Ови гости су изјавили да ће платити све што поједу и наставили су да поручују.

Ваге које говоре

Једна америчка фабрика машина с пуно хвалисавости објавила је да ће изнети на тржиште уличне ваге које гласно кажу тежину. Али кад су оне постављене успех је изостао. Ваге као сами апарати несумњиво су интересантна техничка новина, али су са психолошког гледишта подбациле: женама оне нимало нису пријатне јер готово ниједна не воли да други чују колико има килограма.

Свашта

У једном предграђу Штокхолма нађен је 19-годишњи младић пијан до бесвести и превезен у полицијски затвор. Собу је убрзо испунио веома пријатан мирис. Кад се младић сутрадан ујутру пробудио трезан, испричао је да је био само сок од поморанџе коме је ради „побољшања“ укуса додао бочицу колоњске воде.

Два минута...

У Јапану је ових дана пуштена у продају нова фотографска камера која за свега један минут развије снимљени филм и добијени негатив места преноси на фотографски папир који се налази у самој камери. Цео процес од снимања до готове слике траје највише два минута. При овим аутоматским операцијама нису потребне никакве хемикалије ни мрачна комора јер је читав поступак поједностављен захваљујући нарочитој обради фотографског папира и филмског негатива у самој камери. Нова камера није већа од обичног фотографског апарата.

Лов на белој Питона

У дунглама Азије провео сам многе године ловићи слонове, тигрове, змије и носороге, који сада проводе дане у разним зоолошким вртovima. Било је узбуђених тренутака, али у сећању ће ми остати највише један — лов у коме нисам учествовао: сусрет са белим питоном, најређом змијом на свету — тако почиње своју причу познати ловац Питер Рајнер.

Чим сам добио наруџбину да ухватим 20 слонова, одлетео сам авионом у Индију. У граду Мисору, познатом по великом тржишту дивљих животиња, срео сам свог старог пријатеља Субратија, који је раније ишао са мном у лов. Одмах сам му предложио да пође сада на младе слонове, али то га није одушевило.

— Сахибе, — рекао ми је — учинио сам велико откриће. У источном Пакистану, близу насеља Кулна, налази се један бели питон са плавим очима. Домораци га сматрају за божанство, али ја могу, уз позамашну награду, да најмим људе који ће га ухватити.

— Наравно да ти људи же ле новац унапред, — рекао сам незадовољно и неповерљиво.

— Јесте, сахибе.
— Да ли си видео, или си само разговарао са неким ко је стварно видео белог питона?

Субрати је неколико трену така оклевао:

— Не... али змија стварно постоји.

— Постоји као легенда?

— Тачно, сахибе.

Пријатељски сам га потапшао по рамену и рекао:

— Никад нисам чуо за такву змију и, ако нешто постоји, то може да буде само албино-питон, али он мора да има црвене очи. Индија је препуна таквих прича. Једном можемо да одемо до Кулне, али сада морам да хватам слонове.

Пошто сам уз помоћ Субратија ухватио 20 слонова вратио сам се у Америку.

Легенда или стварност?

После краћег времена од њега сам добио писмо. По рукопису сам познао да је он платио некоме да ми напише оно што је он говорио. У писму је стајало:

„Сахибе, нашао сам људе који су познавали неку стару жену, која је чула да је неки старац причао како је, када је он био још дете, видео белог питона. Змија је велика као дрво, кроз ваздух лети брже од стреле...”

На крају писма Субрати је напоменуо да је то заиста доказ да ова ретка змија и постоји и позвао ме да дођем да је ухватимо.

Требало је и иначе да ускоро отпунујем у Индију, те сам јавно Субратију да ме сачека у Даки. Наш сусрет, као и увек, био је врло срдачан. Субрати је припремио читаву рпу нових доказа и сведочења о постојању белог питона:

— Полубрат мог деде лично је видео белу змију, коју сматра за божанство... Један свештеник сваког јутра доноси пред скровиште змије венац цвећа и крчаг вина, али змија је љута и неће да прими дарове.

Приче су се низале, али сви ови „докази“ звучали су необуђиво. Ипак, рекао сам му да крене за Кулну, док

сам ја отишао у дунглу Јужне Индије да ловим стварне животиње. Субрати је најмим три ловца — водича. Никако тисам могао да схватим шта ће му три помагача зетов на питона.

Прошла су три месеца, а од Субратија ни трага ни гласа. Више пута сам му писао, али никакав одговор није стигао. Ја сам већ био завршио лов и вратио се у Калкуту. Тамо ме је чекала његова по

рука: „Божанство је ухваћено...”

Бели питон је уловљен

Оставио сам све и хитно отпунувао у једно насеље близу Кулне. Никада Субратија нисам видео тако веселог и поносног. Показао ми је кавез у коме се налазио питон дуг преко два и по метра. Био је бео као снег и имао је плаве очи. Нешто слично никада нисам видео. И колико знам, ни један ловац до сада није могао да се тиме похвали.

— По траговима на песку причао ми је Субрати — и влажној земљи, по отпалим деловима змијске кошуљице, утврдили смо место где се питон обично сунча и плива у реци. Стражарили смо на неколико места, и неколико пута угледали питона, али змија се кретала невероватно брзином и увек је успевала да побегне.

Искусни ловци су знали да се питон мора чврсто шчепати изнад главе, јер ће се иначе окренути и ујести нападача. Ово захтева нарочиту вештину, јер се змија прво главом увлачи у отвор у стени или у жбуњу. Питони нису отровни, али могу да уједу. Зуби су им мало по вијени унутра, тако да када зграбе плен он не може да се ишчупа из чељусту. Ако питон уједе човека, готово је сигурно да ће му се у току борбе нежни зуби поло

мити. Субрати је то све знао и зато је по сваку цену хтео да се змија ухвати за врат. Када је изгубио стрпљење рекао је људима да белог питона ухвати за било које место тела, али само морају живог да га донесу.

Један од ловаца спазно је змију како лежи на камену иза завесе малог водопада. Пришнуо се и шчепаво је за реп. Бели питон се извио и зграбио човека за руку.

Борба са змијурином је опасна и на сувом, а камоли на камењу, испод кога су се ковитлале матице. Али ловац није попуштао. Поуео је да дозива у помоћ. Дотрчао је Субрати и бели питон је стрпан у џак.

Назвао сам га „Серата“ — што на санскритском значи „лептица“. Зоолошки вртovi су ми нудили и 15.000 долара, али ја нисам хтео да га продам. Приказивао сам га на телевизијским програмима, тако да је ову, најређу змију на свету, видео ипак велик број људи.

Управник Државног зоолошког врта, у коме се Серата сада налази, изјавио је да она није албино већ прави бели питон. Њене беле пигментне хелије надјачале су све остале.

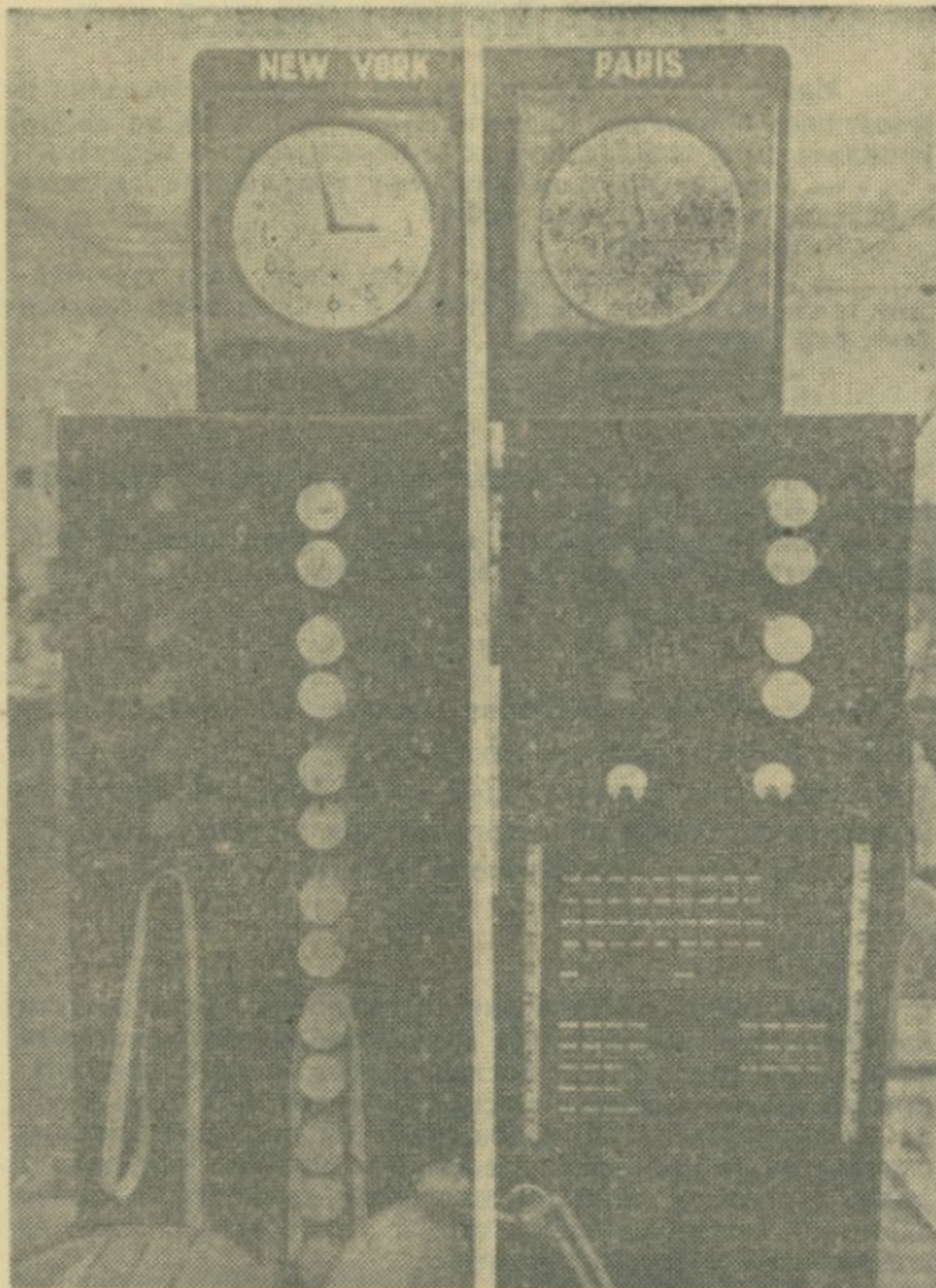
Крај Сератиног кавеза увек има највише гледалаца. Посматрају ову „тропску лепотицу“ чије су очи плаве као сафир, а кожа бела као снег.

WALT DISNEY'S

Полијана

ОДЕВЕНЕ У ПРАЗНИЧНА ОДЕЛА, ОВЕ МЛАДЕ ДЕВОЈКЕ ИЗ ПЛЕМЕНА АПАША СПРЕМАЈУ СЕ ЗА ГОДИШЊУ ПРОСЛАВУ, НА КОЈУ СЕ СЛЕГНУ СВА ПЛЕМЕНА ИЗ ОВЕ ОБЛАСТИ.

У једној високој и виткој згради, у 43. улици Њујорка, која је свој кљун истурила према „Тајмс скверу“, сваког дана, око три поподне, започиње „гужва“. То је зграда чувеног америчког дневног листа „Њујорк тајмс“. Последње вести и закаснили чланци спуштају се на стлове уредника да их прочитају, исправе или скрате.

Међутим, ових дана једна новина се утиснула у уобичајени и непромењиви ток ствари: врши се фотографисање одобрених текстова за штампу. Прво их пробацују кроз једно прозорче у дворану где ће их дактилографкиње поново прекуцати. Али, из њихових писаћих машина неће изићи бели листови хартије са отиском тамних слова, већ пробушене траке.

Једна трака, широка 2,5 см, садржи по ширини до шест перфорација, што омогућава 64 комбинације. Свака „линија“ ових рупа може да означава слово азбуке, број или графички знак. Трака се ставља у специјалну машину у којој ће електрични импулси да „прочитају“ сваки ред и да „прочитано“ пошаљу брзином светлости у Европу. Одашиљање се врши путем радија или кабла који гарантују да ће обавештења стићи сигурно и без застоја тамо где их очекују. Преко Атлантика одлеће 53 речи у минути, док фотографије, географске карте и цртежи иду кла-

сичним путем, помоћу белографа.

Од 21 час по локалном времену, у згради париске поште и телеграфа примају се ови знаци и одмах преносе у улици Лафајет број 59. Ту их један пријемник хвата и преноси такође на белу уску траку без слова, али са перфорацијама. Трака затим мирно пролази кроз линотип-машину, у којој се слажу матрице и лију редови од олова, који падају у преграду. На тај начин, текст који је неко написао и послао из Њујорка, припрема се за ротациону штампу у Паризу без и једног посредника. Истина је да се крај сваког линотипа у Паризу налази по један радник, али не да откуцава слова већ да надгледа рад машине.

Теледириговане штампарије нису потпуно нова ствар. Оне постоје у Америци од 1930. године, али не баш у овом смислу. И сам „Њујорк тајмс“ поодавно се служи телефоном за пренос чланака и вести у Филаделфију, Лос Анђелес или Чикаго у којима се његова издања истовремено штампају. Али још никад се једне новине нису штампале на овај начин и на толиком одстојању. Париско издање „Њујорк тајмса“ штампа се слово по слово и реч по реч баш у исто време кад и америчко.

Наравно да оба издања нису потпуно иста. У париском

Теледиригована

ШТАМПАРИЈА

има и текстова које у америчком нема, и обрнуто. Унутрашња рубрика париског издања снабдева се на сопственом врелу. Зато свакодневно обавештавају Њујорк: „За сутрашњи број имамо толико и толико стубаца. Пошаљите остало!“ Сем тога, париско издање сведено је на европске димензије.

Када се становници њујоршких предграђа, на свом ду-

гом путу до места запослења, „загњуре“ у „Њујорк тајмс“, они прегледају 70 до 80 страна великог формата. Париско издање нема више од 24 странице, јер се у Европи хартија више штеди.

Овај амерички лист започео је своју европску „каријеру“ на старомодан начин. Сваког дана слао је десетине хиљада својих бројева авионом у Европу. Закашњења су била

Слика 1: Ова трака није обична, представља део сутрашњег дневног листа.

Слика 2: Захваљујући преносу преко Атлантика, новине се пре читају у Паризу него ли у Њујорку.

Слика 3: Према диктату из Њујорка, линотип-машина лије слова у Паризу.

ловне плоче које је требало ставити на ваљке машина, али је опет лист каснио и по 72 часа у неким земљама.

Данас, пошто се сваки број преноси кроз стар или путем подморског кабла, париско издање излази из штампе после 3 изјутра кад је у Њујорку 10 увече. Око пола пет већ је на париском аеродрому „Бурже“, у Лондону је у 9, у Женеви у 10, у Амстердаму у 9,15, у Милану и Риму у 10, у Копенхагену у подне, у Берлину у 13, а у Атини у 15 часова. Захваљујући томе што се Земља окреће од истока према западу а не обрнуто, становници неких великих европских градова читају „Њујорк тајмс“ пре њујоршких грађана и многих становника

Америке.

То је шрагиција...

Изложба георгина у Паризу је постала традиција. Ове године она је приређена у Луксембуршком парку, у непосредној близини Сорбоне, па је приликом отварања један ботаничар са тога универзитета одржао свечан говор. Шира јавност је тако сазнала да је георгина, као поврће, увезена у Европу у 17. веку, под мексиканским именом „акокотли“. Своје ново име „далија“, како се на више страних језика зове, добила је по Андреју Далу, ученику чувеног ботаничара Линеа. Тек у 18. веку георгина је постала цењена као цвет и први пут изложена у Паризу 1828. године.

Некад и сад

Према недавно објављеној статистици број државних службеника у Италији достиже 1.700.000 и њихове плате за државу представљају издатак од 1.500 милијарди лира годишње. Ова вест изазвала је изненађење утолико веће што је била пропраћена коментаром: године 1884. у министарствима за унутрашње послове, спољне послове, финансије и за јавне радове радио је 851 чиновник. Данас у тим министарствима ради неколико десетина хиљада њих.

ТРИ НАЈВЕЋЕ ГРЕШКЕ

Марко Порције Катон, римски државник, беседник и фанатични противник Картагине, био је познат по својој моралној строгости. Једном га је неки пријатељ запитало:
 — Које су по твом мишљењу три највеће грешке које један човек може да учини?
 Катон одговори:
 — Да повери неку тајну једној жени, да путује бродом тамо куда може да се стигне и пешице а да свакога дана бар једном не помисли на смрт.

Дефиниција вечности

На питање једне студенткиње шта је вечност филозоф Мартин Бубер је одговорио:
 — Ништа једноставније. Када бих имао времена била би ми потребна вечност да вам то објасним.

Тужио школу

Тридесетогодишњи Бјарне Петерсен из Кина у западној Норвешкој тужио је школски одбор свог родног места тражећи на име одштете 50.000 круна. Петерсен сматра да је школа одговорна због тога што он упркос седмогодишњем школовању није научио ни да чита ни да пише.

За већу брзину бродова

Према једној вест новинске агенције Тасс, совјетски научници испитују један нов проналазак помоћу кога ће се загревањем трупа брода постићи његова већа брзина. Наиме, на тај начин знатно се смањује отпор који брод треба да савлада. Приликом преба, пара из бродских турбина спровођена је кроз нарочите цеви до прамца. Чим дође у додир с прамцем морска вода почиње да кључа, а водена пара која се том приликом ствара делује као средство за подмазивање које смањује трење.

Жалим, али...

Жак Мерсе, „мис Америка“ 1949. у жељи да својим следбеницима буде од користи, написала је књигу „Како се осваја на конкурс“. У тим упутствима прва реченица гласи: „Седни поред девојке која има најмање изгледа на успех јер ћеш у поређењу с њом боље проћи“. Даље, некадашња „мис Америка“ саветује конкуренткињама да се не труде да задобију симпатије својих колегиница, јер наједна краљица летоте никад није била омиљена међу онима које су биле лоше среће.

НА РЕПУ АВИОНА...

Амерички пилоти Сам Вилсон и Теди Кук постали су још за време рата неразводни пријатељи. Заједно су прошли кроз најтеже окршаје против Јапанаца на Гвадалканалу, Окинави, Тимору и по другим тихоокеанским ратиштима. Кад се рат завршио, њихове груди су биле окићене одликовањима. Пустоловина коју су њих двојица доживели 4. новембра око четири сата по подне одјекнула је као сензација. Командант брода је наредио да са палубе носача авиона тачно у одређени час полете шест ескадрила. Док је Теди сисао у своју собу да се обуче, Сам, који је командовао операцијом, надгледао је припремање снажних двомлазних машина за старт. Пилоти су се налазили у седећим својих авиона и кад је последњи од њих, млади Џоу Лемон, затворио свој провидни кров над главом, Сам је командовао:
 — Палите моторе!
 Занет око узлетања Сам је за тренутак забравно да Тед још није стигао.
 Авиони су један за другим почели да узлећу. Баш у тренутку када се млазњак Џоу Лемона почео да љуба стазом дотрчао је Теди и неочекивано се нашао пред разјапљеним ђелустима млазног чудовишта. Имао је само толико времена да појури у десно и избегне у последњем тренутку да га згазе. Да не би пао под точкове авиона ухватио се за његово крило. У том тренутку се баш млазњак одлепало од земље.
 Збуњеном Теду није остало ништа друго него да се успије на крило и покуша да се одржи грчевито се хватајући шакама за једну избочину.
 Узалуд је Сам давао заставицом Џоу знак да се заустави. Сви гласноговорници на бродском мосту су урлили:
 — Пажња, пажња, ослободите стазу! Истовремено је Џоу Лемон преко радиове обавештен о томе шта се сваког часа може догодити са „слепим путником“ на крилу његовог авиона. Када се Лемон освестио налазио се већ сто метара изнад морске површине.
 Са палубе носача авиона Сам више није смео да погледа у вис. Очекивао је да ће се његов добри друг Теди сваког тренутка стрмоглавити у море. А када се ипак најзад усудио да дигне поглед видео је како се авион спушта и врши маневар за атерирање на палубу брода. Теди се још налазио на његовом крилу. Прошло је неколико десетина секунди које су сви мачили на вечност. Најзад се Џоу са својим авионом спустио а исцрпни Теди се откопчао неколико метара од авиона.
 — Знате — објашњавао је друговима после — нисам имао више снаге у шакама, али сам се сетио у какве ће те неприлике ви запасти и издржао сам!

ПОСЛЕ 4 ГОДИНЕ

Да би човек доживео узбудљиву путоловину не мора да оде у далеке крајеве и непознате земље.

Усред Француске, недалеко од Лиона, пекар Морис Шањи из Монсола и његова жена, кренули су пре неколико дана да у густој шуми која покрива оближње побрђе Сен Риго потраже гљиве за јело. Њихово запрепашћење није било мало када су неочекивано у високој шикари опазили реп једног авиона. Потрчали су и разгрнули шипраж је. Пред њима се указао грозан приказ. У седишту се налазио један костур са пилотским шлемом и слушалицама за радио на глави. Руке је још држао на управљачу а његов сат је одавно престао да ради.

Морис Шањи и његова жена су отрчали до најближе полицијске станице и пријавили случај. Истрага је показала да овај авион изгубљен у једној шуми на свега десетак километара од Лиона, стоји ту већ читаве четири године и да га још нико до сада није нашао.

То је авион ирачке ваздухопловне компаније који је из Енглеске полетео 3. октобра 1956. године ка Багдаду. За управљачем се налазио тридесетогодишњи пилот Енглез Вилијам Брејлсфорд. Авион је био без путника и пилот је имао да га испоручи ирачкој компанији. Видљивост је тог дана била лоша и неискусни пилот који је летео на свега 500 метара над земљом зачакно је крилом једно дрво на брду Сен Риго и авион се срушио.

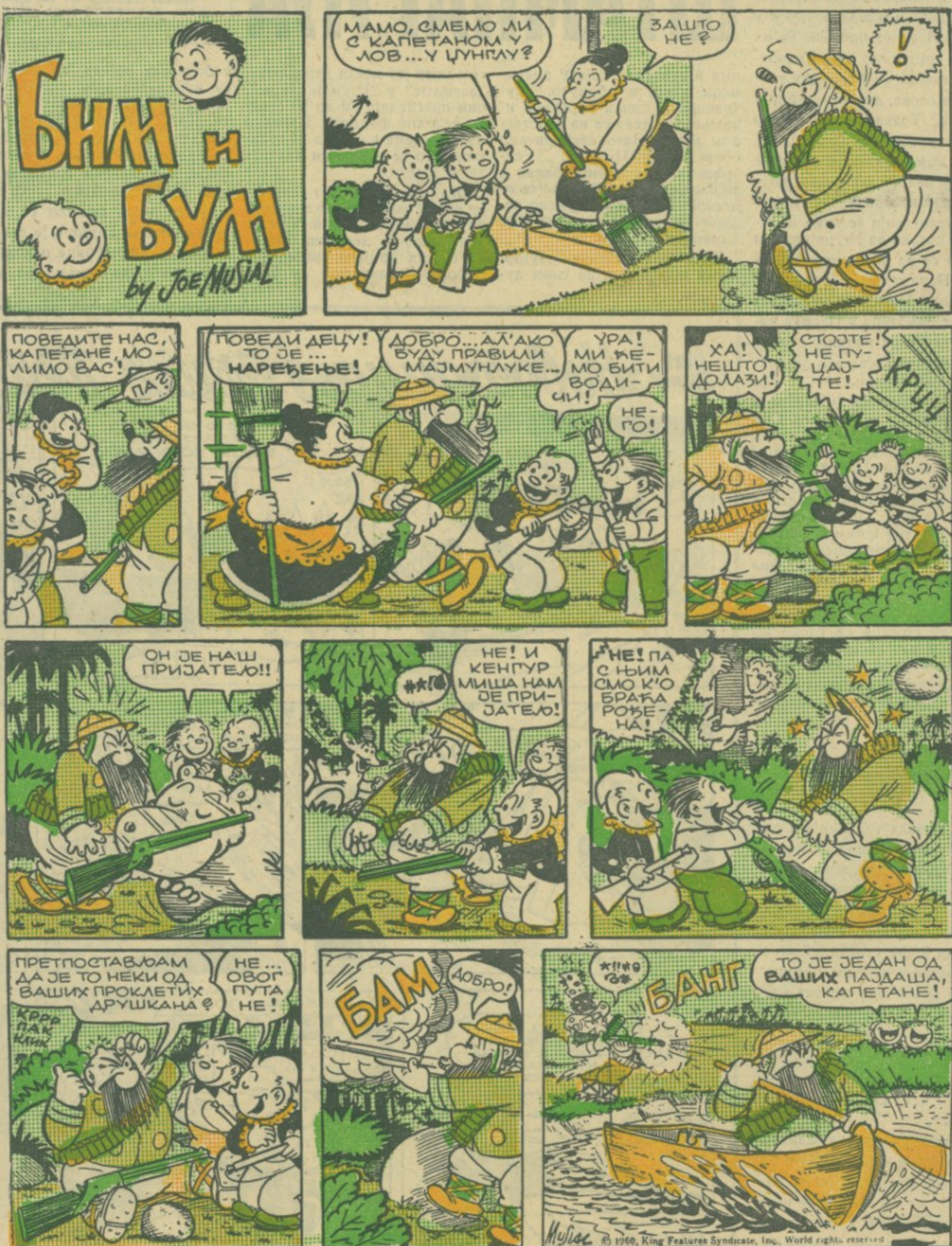
Најближе пољско имање налази се на четири километра даље али његови становници нису ништа чули. Трагања после овога удеса нису уродила плодом и тако је један авион са пилотом остао усред Француске читаве четири године непронађен. Утврђено је да је пилот умро

СИТНО АЛИ ЗАНИМЉИВО

— Онај који поставља питање незналица је само тога тренутка. Онај ко не поставља питања уопште, остаје незналица целог живота. — Кинеска пословица.

Тугу може човек да подноси сам, али да би се потпуно уживало у радости, потребно је имати неког с ким ће се она поделити. — Марк Твен.

Гнев је кратко лудило! — Хорације („Посланица Пизову“)

НЕКАД И САД

На интернационалној изложби архитектуре школа и наставног материјала која се ових дана одржава у Дортмунду у Немачкој, учествује девет земаља.

Посетиоци имају прилике да праве упоређење између некадашње и данашње школе. Огромни панони са фотографијама и многобројне макете омогућавају да се добије представа о модерној школи. Свауда се види тежња за светлијим и сунчанијим школама грађеним са најхигијенским условима.

Насупрот оваквим школама приказана је и макета школе из 1895. године са узним вратима и прозорима и клупама са по четири седишта.

У једном великом холу пре твореном у учионицу, учитељи и ученици су приказали модерне наставне методе. Држана су и предавања о понашању ученика на улици и о опасностима од саобраћаја.

Модерна техника је такође изменила живот ученика: деца која слабије чују груписана су у полукруг око наставника и предавања прате помоћу личних пријемника. Поред тога увођење биоскопа и магнетофона у наставу много доприноси ширењу ви дика младих ученика.

Што се тиче наставних метода на изложби су нарочито наглашени напори да се ученици што више подстакну на стваралачки и самосталан рад.

СИЋУШНЕ ЕЛЕКТРОДЕ

Сићушне електроде са свега 0,0012 сантиметра у пречнику произведене су у Америци. Захваљујући својој сићушности могу да се унесе у крвне судове и да послуже као одличан уређај за мерења процента кисеоника у организму, чиме ће се умногосте олакшати утврђивање о бољења на срцу и мозгу.

Да ли знате?

Како то изгледа у пракси

Дуго времена се нагађало око тога на који начин да се погоди циљ који се врло високо а и брзо креће. Познато је да постоји читав низ различитих ракета чијим се летом управља са Земље. Зна се да савремена техника може унапред да прорачуна и одреди пут ракете упућене на Месец или на неку одређену тачку на Земљи. Веома компликоване и гломане рачуне тачно и брзо обављају електронске машине. Поред низа начина да се погоди покретни циљ постоји и овај сразмерно једноставан и лак.

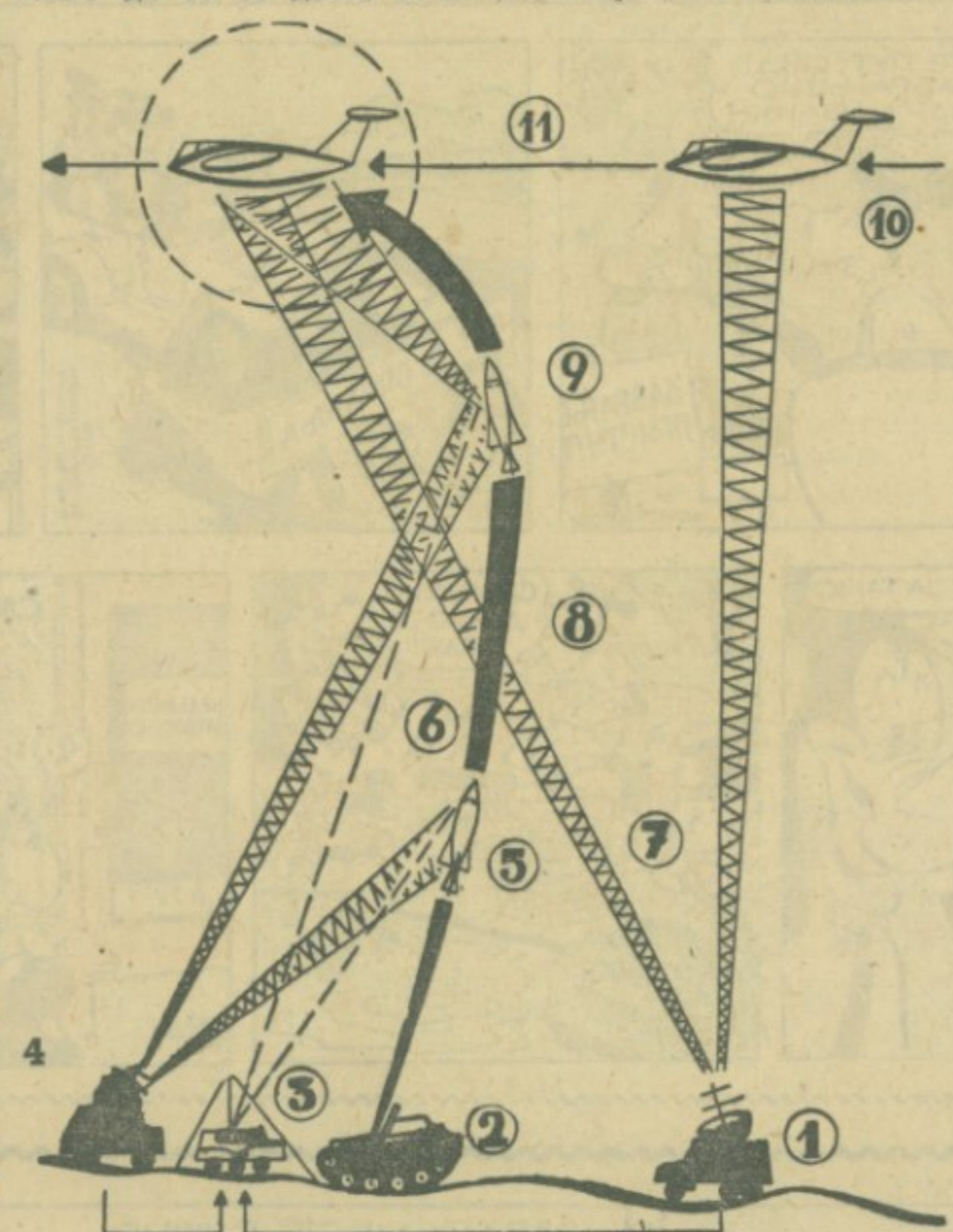
Цео уређај је покретан и ефикасан. Састоји се из четири дела а изгледа као целина. Два од четири дела су радиолокатори, уређаји који помоћу радиоталаса прате покретни циљ. Један прати кретање циља а други кретање ракете. Добијене податке шаљу у станицу која их разрађује и на основу њих врши помоћу радиоталаса исправке у лету ракете. Четврти део овог уређаја је покретни уређај за избацивање ракете.

Кад први радиолокатор открије циљ он му одмах одреди место и почне да га прати. Са избацивањем ракете почиње да дејствује и радиолокатор који је прати, као и уређај за примање података оба радиолокатора који на основу ових података одређују ракети жељени пут.

Да би сигурност податка била што већа у предњем делу ракете постављен је уређај који самостално води ракету према циљу, али тек онда када је ракета сразмер

ком сигурношћу може препоставити да ће циљ бити погођен.

Ракете су веома брзе и могу достићи готово сваки покретни циљ, а непокретан још пре. Мада је данашња техника створила страшна оружја она је створила и ефикасна средства за одбрану.

1) РАДИОЛОКАТОР ЗА ПРАВЕЊЕ ЦИЉА; 2) УРЕЂАЈ ЗА ИСПАЉИВАЊЕ РАКЕТА; 3) УРЕЂАЈ ЗА ПРИМАЊЕ ПОДАТАКА ОД РАДИОЛОКАТОРА И УПРАВЉАЊЕ РАКЕТОМ; 4) РАДИОЛОКАТОР ЗА ПРАВЕЊЕ РАКЕТЕ; 5) ПОТИВАВИОНСКА РАКЕТА; 6) ЗАПОВЕСТИ ЗА ИСПРАВКЕ РАДИОСТАНИЦЕ; 7) ТАЛАСИ РАДИОЛОКАТОРА; 8) ПУТ РАКЕТЕ; 9) НА ОДРЕЂЕНОЈ УДАЉЕНОСТИ ПОЧИЊЕ ДЕЛОВАТИ УРЕЂАЈ ЗА САМОСТАЈНО УПРАВЉАЊЕ РАКЕТОМ; 10) ЦИЉ У ВАЗДУХУ И ПРАВАЦ ЊЕГОВОГ КРЕТАЊА; 11) ОКРУГ УДАЉЕНОСТИ У КОЈЕ РАКЕТА АУТОМАТСКИ ЕКСПЛОДИРА.

ФАБРИКА ПОВРЋА

Сарадници агрофизичког института у Лењинграду начинили су пројекат за „фабрику поврћа“ која ће производити поврће, јагоде и малине без земље и сунчеве светлости. То је уствари вишеспратна зграда у којој је земља замењена песком који се аутоматски засићује хранљивим састојцима. Сунчеву светлост у овој необичној фабрици замењује електрична светлост.

Фабрика је конструисана захваљујући вишегодишњем експериментисању лењинградског професора Мошкова, који је успео да са квадратног

метра добије 15 до 20 килограма парадаја. Узгајају на песку и помоћу ове светлости парадајз је растао и сазревао за 60 дана а по квалитету је бољи јер садржи више шећера и витамина него обичан.

Овакве фабрике, како се предвиђа, градиће се поред великих електричних центара јер ће се тако обезбедити јевтина електрична енергија.

ПОКРЕТНА АРЕНА

Борба бикова у Шпанији је национална атракција. Да би се задовољиле жеље становника многих градова да посматрају борбу бикова један тореадор из Мадрида је конструисао покретну арену која може да прими преко 500 гледалаца а лако се поставља и демонтира. За транспортовање је потребан само један камион.

АУТОСТРАДЕ У ЕПРУВЕТАМА?

Због огромног пораста броја моторних возила и несразмерне тежине коју подносе аутостраде, изум једног хамбуршког инжењера наишао је на велико интересовање. Проналазак се састоји у овоме — убудуће би се уместо уобичајеног материјала за прављење путева, бетона или асфалта, употребљавала синтетичка материја полистирол. Нова материја је испробана у немачким лабораторијама савезне службе за мостове и путеве, и огледи су показали изванредне резултате.

Материја треба да буде проишлаго из облику плоча. Начин израде искључује опасност од распаѓања и олакшава пренос као и замену оштећеног дела пута. Плоче ће бити 3 метра дуге, пола метра широке и 15 сантиметара дебеле. Размак између плоча неће бити већи од 2 м али ће ублажити непријатна одскакања којима су на обичним путевима изложена пре-

возна средства. Плоче од полистирола леже на бетонским подлогама.

Пробе су показале да пут начињен од ове материје може да издржи притисак од 2,5 тоне на један квадратни сантиметар. Осим тога на њега не утичу промене температуре јер ни огромне разлике од -80° и плус 125° нису успеле да га оштеће. Због тога ће вероватно ова материја бити коришћена за путеве и на Северном полукао и на Екватору.

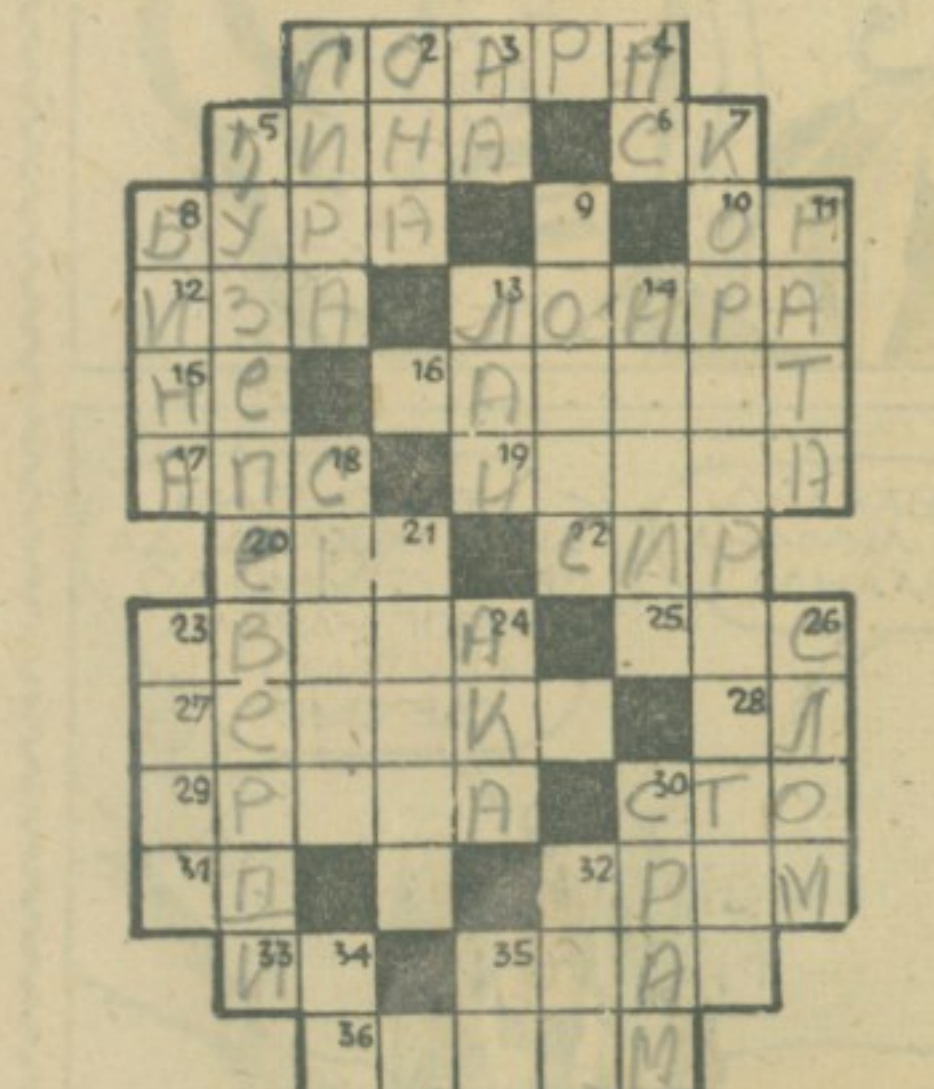
Сматра се да ће се применом ове нове материје уштедети и у времену и у новцу. Док изградња аутостраде од 5 км захтева сада рад од више месеци, употребом плоча од полистирола смањиле се време на један месец и број радника свега на половину.

Поред свега овога сматра се још да ће нови путеви бити трајнији и солиднији од досадашњих.

Водоравно: 1) река у Француској; 5) име глумице Лолобријиде; 6) скраћеница за спорт-клуб; 8) непогода на мору; 10) злато (фр.); 12) позади; 13) река у Француској; 15) негација; 16) терет; 17) затвор; 19) сталеж, друштвени ред; 20) женско име; 22) млечни производ; 23) река у СССР; 25) ум, разум (грчки); 27) природна реткоост; 28) два осудена слова; 29) врста птице; 30) део намештаја; 31) предлог; 32) природна појава која прати непогода; 33) река у Сибиру; 35) доживана благајна; 36) алгебарски израз.

Усправно: 1) италијанска новчана јединица; 2) лична заменица; 3) скраћеница за „ад акта“; 4) правак; 5) италијански оперски композитор; 7) градитељ, изумитељ; 8) позорница; 9) град у САД; 11) месечна отплата; 13) индустријска биљка; 14) француски књижевник; 18) врста тканине; 21) град у Румунији; 23) живо стабло са свим деловима; 24) лука у Израелу; 26) крах; 30) стил; 32) већина, главни део; 34) скраћеница једне мере за дужину; 35) слово латинице.

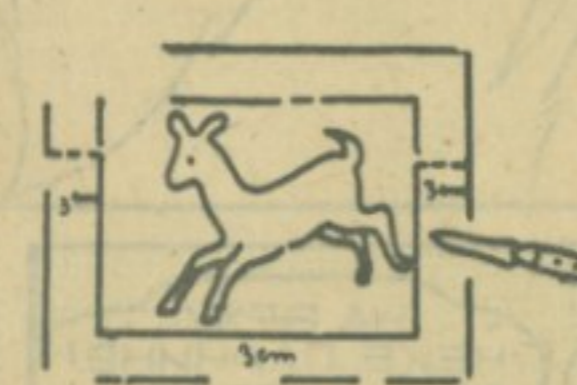
РЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА
Водоравно: 1) Токио; 6) Трбовње; 8) ерг; 9) Ајк; 11) ии; 12) Крк; 14) ао; 15) буџет; 16) гт; 18) бас; 19) В(ранко) П(леша); 20) Мада; 22) амал; 24) аго; 26) али; 27) Грмеч; 30) иг; 32) акт; 33) бе; 34) Кра; 36) бан; 37) аула; 39) порт; 40) Београд.
Усправно: 1) трг; 2) Об; 3) коврца; 4) Ив; 5) Оља; 6) три; 7) еја; 8) енигматика; 10) комплимент; 12) Куба; 13) кеоса; 17) гат; 19) бал; 21) дог; 23) мац; 25) Умка; 28) ра; 29) ег; 31) гоуб; 33) барл; 35) але; 36) боа; 38) ао; 39) пр.

ДЕДИНЕ ВЕШТИНЕ

ЛЕТИ: ГОЛУБ

Играчи се распореле око стола и ставе руже на сто. Коловођа игра подизањем руке обави неке животиње или предмета. Ако они могу да лете, други играчи морају исто тако да подигну руку али треба да је „адоже“ опуштено у случају да пролет не може да лети. Онај ко подигне руку онда кад не треба мора да да неку залогу. Врзоплети се често преваре и направе да лете животиње и предмети који су баш најнепокретнији или не помични, а то привређује велику радост другим играчима.

Трке животиња

Изрежите слике животиња из неке старе књиге и обожите их ако хоћете. Исеците правоугаонике од картона 15 x 10 см и залепите по једну животињу на сваки картон. Потребно је да животиња буде мања да би остала бела ивица од 3 см.

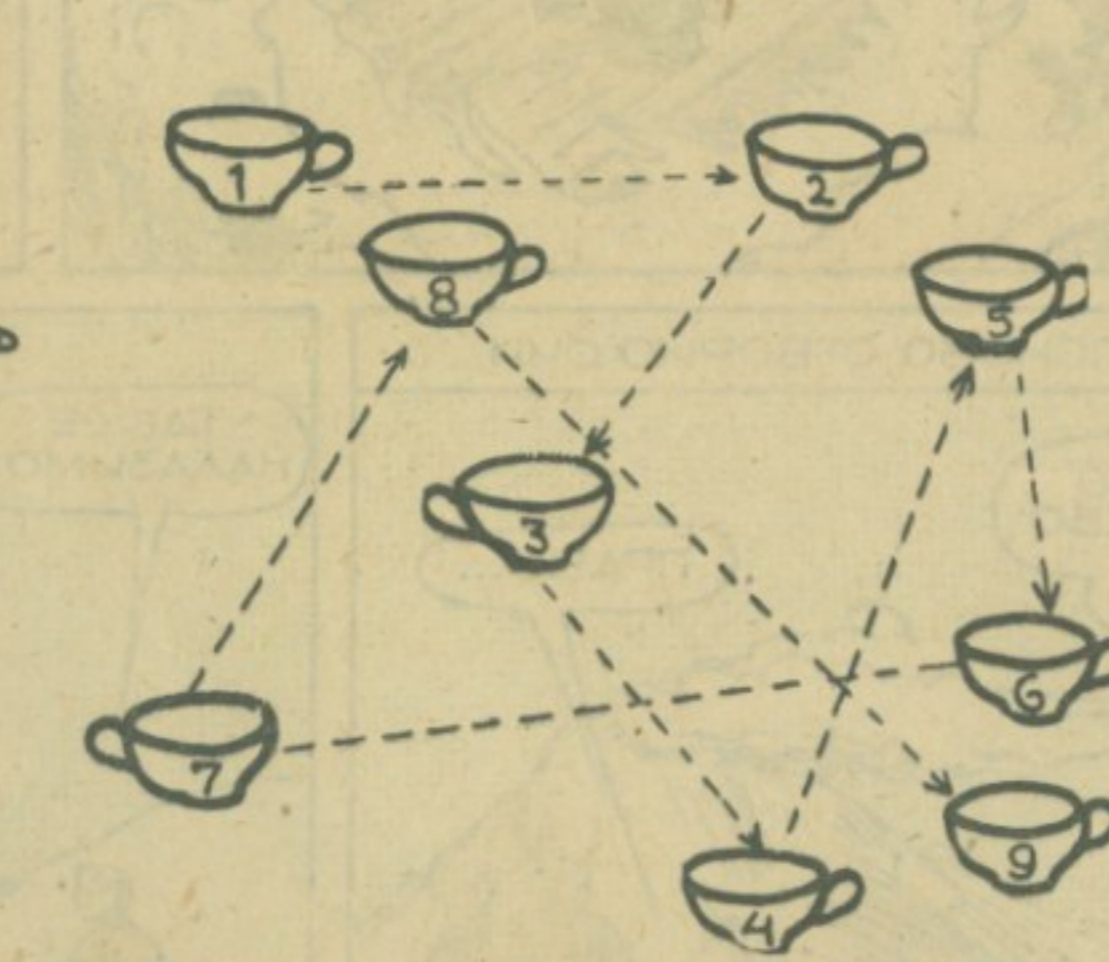
Означите тај правоугаоник у унутрашњости и оштрицом ваљет ножича зарежите по линији као што је означено на крокију. По том зарезу преврните обод да би се створило рам дуж ове линије. Ваша животиња је тада спремна за полазак.

Свака нека своју животињу намести на ивицу стола, а на другом крају повуците једну линију која ће бити циљ.
На сигнал за полазак почитите сви да дувате да би ваша животиња „ишла“ напред и труните се да дође до циља али да приликом трке не падне, због чега би била избачена из такмичења.
Што вас има више, трка је узбудљивија.

Телефон
Помоћу две кутијце и једног канала, као што се види на слици, начинићете телефон.

Г * О * Л * Ф

За ову игру вам је потребно 9 шоља, 2 мала дугмета, 2 велика дугмета, 1 оловка и 9 етикета.
Нумерисите ваше етикете од 1 до 9 и затим их залепите по једну на сваку шољу. Распоредите по земљи шоље које треба да представљају рупе на терену за голф и то у размаку по одприлике један метар. Повуците на 5 см од сваке рупе једну малу линију која треба да означава правац ка следећој рупи. Први играч ставља своје мало дугме, које замењује лопту, на прву од ових линија; трудиће се да убади лопту у шољу и то притискујући великим дугметом ивицу малог дугмета. Ако успе, извади своју лопту и ставља је испред друге рупе, и тако редом све док не погрени када препушта ред другоме. Циљ игре је да лопту убадиш што је могуће брже у свих девет рупа. Сваки играч наставља, кад на њега дође ред, од оне рупе где је претходно стао.

Јесте ли већ чули да...

...у многим гостионицама и ресторанима у Холандији уведени су специјални јеловници за децу. Јела одређена за децу справљају се по свим захтевима савремене исхране, без јаких зачина, а цена им је знатно нижа.

...енглески хемичар и физичар Хемфри Деви (1778—1829) пронашао је, као што је познато, рударску лампу. За тај проналазак добио је велику награду и сав тај новац

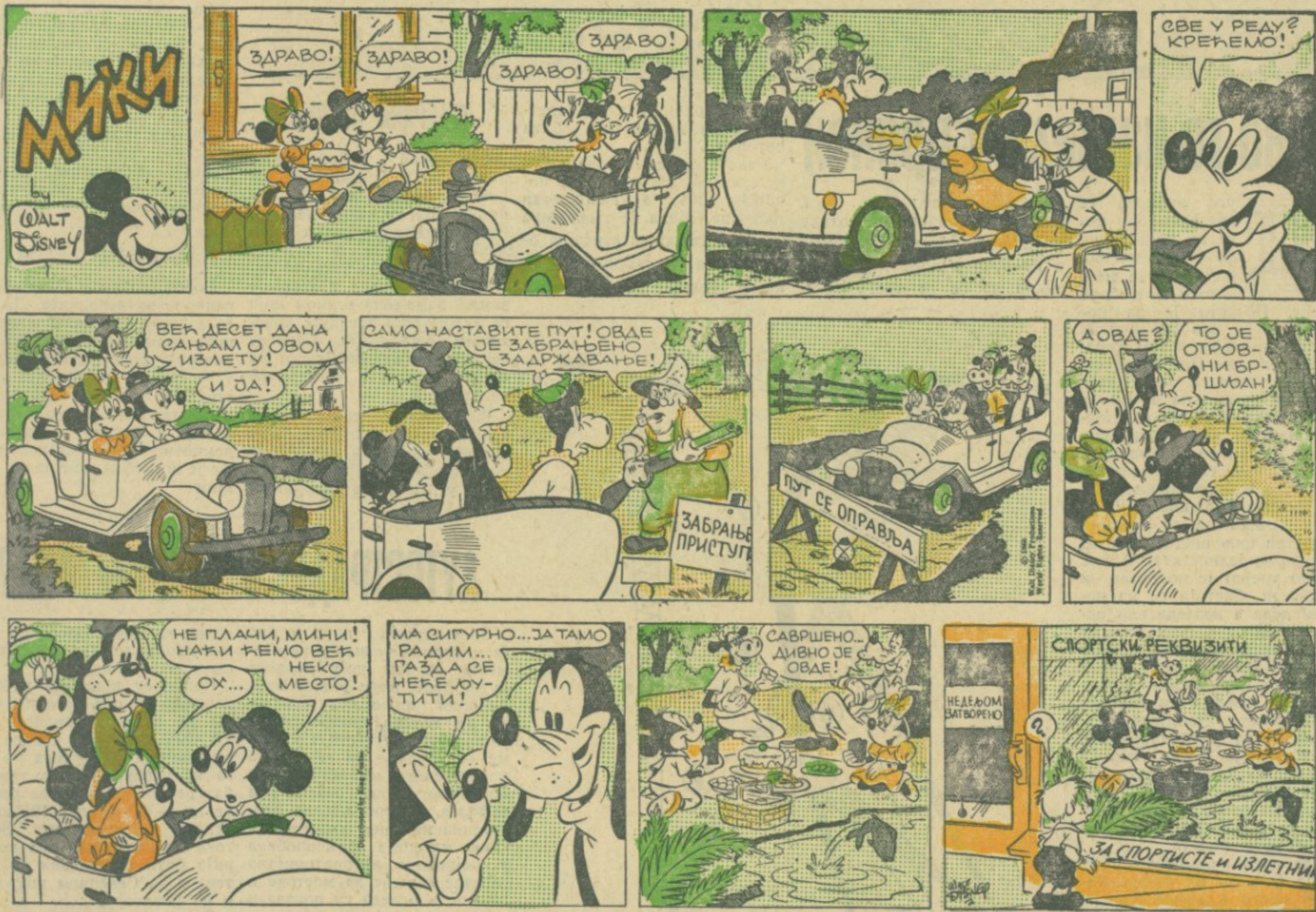
претворио је у комад сребра. Тестаментом је оставио да се од тог сребра израђују медаље којима ће се одликовати заслужни хемичари и физичари.

...колико је досад познато, ватрено оружје у нашој земљи најпре су употребљавали Задрани. Они су 1351. године добили од Млечана „оружје за бацање стрела и кугала помоћу ватре“.

...музички инструмент тамбура стар је 5.000 до 6.000 година и често се може видети на старим египатским, асирским и вавилонским споменицима. Према будистичкој митологији прву тамбуру начинио је бог Тамбуру, заштитник музике и музичара.

...човек је најбржи око своје 23. године.

...с правног гледишта зец и друга дивљач у шуми сматрају се непокретним стварима све док се не улове, а онда постају покретне ствари. Наиме, дивљач у шуми сматра се као део шуме која је сама по себи непокретна ствар.

ЉУБИТЕЉИ УМЕТНОСТИ

Шила у једном друштву љубитеља уметности, поред осталог, каже:

— Кад је реч о сликарству, ти се људи наравно никад не могу сложити. Ето, ја знам једног госпо-

дина који никако не трпи мале слике, па ма какве оне биле!

— Тај господин је свакако неки врло строг критичар, — запитао је неко из друштва.

— Воже сачувај, он се само бави урамљивањем слика.

ПИТАЊА ОДОБОРИ

Ко су Рифкабили?
Шта је ро?
Где се налази стена Скочидевојка?

ОДГОВОР.

РИФКАБИЛИ (Берберни) су становници брдовитог приморја северног Марока. По занимању су сточари и земљорадници.

Од 1921. до 1926. подигли су се против шпанске колонијалне власти, али је тај устанак 1926. гушили удружена шпанска и француска војска.

РО је вештачки створен говорни језик који је око 1906. измислио Едвард Фостер из Охаја, САД. Он одбацује све постојеће речи и корене и заснива се на „анализи и класификацији идеја“.

СКОЧИДЕВОЈКА је стена која избија у Јадранско море код Петровца на Морју. Прича се да је једна девојка хришћанка, коју је прогонио један турски паша, скочила са те стене у море. Ову причу обрадио је Стјепан Митров-Љубиша у својој приповеци под тим именом.

ПУТОВАЊЕ У СРЕДНШТЕ ЗЕМЉЕ ПО ЖИЛУ ВЕРНУ

ВАЗДУХ МЕ ЈЕ ГУШИО

УДАР ЗА УДАРОМ ПОТРЕСАО ЈЕ ОГЛАВ

ОГЛАВ СЕ ОКРЕТАО КАО ЧИГРА ДОК ЈЕ СВДА ОКО НАС БЕСНЕО ОГЊ

ПОСЛЕДЊЕ ЧЕГА СЕ СЕКАМ БИЛО ЈЕ ХАНСОВО ЛИЦЕ ОБАСЈАН ЦРВЕНИМ ПЛАМЕНОМ. ТАДА САМ ИЗГУБИО СВЕЕСТ

КАД САМ ПОНОВО ОТВОРИО ОЧИ...

